

BABA İLYÂS-İ HORÂSÂNÎ'YE ÂİT
HALVETLE İLGİLİ MANZÛM BİR RİSÂLE

KEMAL ERASLAN

G İ R İ Ő

Rahmetli Dr. Emel Esin tarafından senelerce önce fotokopisi bize verilen ve makalemize konu olan metin *Faşl fî beyanı halveti'l-meşâyih rahmetu'llâh li-Baba İlyâs-i Horâsânî* «Baba İlyâs-i Horâsânî'nin meşâyihin, Allah'ın rahmeti onlara olsun, halveti hakkındaki beyanı» başlığını taşıyan 141 beyitlik manzûm bir risâledir. Adından da anlaşılacağı gibi risâlede, meşâyihin halveti, halvet çeşitleri, halvetin âdâb ve erkânı konu edilmiştir.

- (141) «*Bilip suçun kapuña geldi İlyâs
Tarahhum eyle hışmuñ yayını yas*»

beytinden risâleyi bizzat Baba İlyâs'm kaleme aldığı düşünülebileceği gibi, Baba İlyâs'm dilinden müritlerinden biri tarafından da kaleme alınmış olabileceği düşünülebilir.

- (4) «*Ne dir halvet hakkında şeyh-i kâmil
'Ömer es-Suhreverdî 'âlim 'âmil*

- (5) «*Didi kim halvet oldı üçe mahşür
Diyeyin şeyh dilinden sen baña sor*»

beyitlerinden halvet hakkındaki görüşlerin büyük ölçüde Ömer es-Suhreverdî'ye âit olduğu ve Baba İlyâs'ın bu görüşleri onun dilinden naklettiği anlaşılmaktadır.

BABA İLYÂS-İ HORÂSÂNÎ

Şeyh Ebu'l-Bekâ Baba İlyâs-i Horâsânî'nin künyesi Ebu'l-Bekâ, adı İlyâs, nisbesi Horâsânî'dir. Moğol istilâsı neticesi yıkılan Hârizm-şâhlar devleti sahasından Anadolu'ya göç eden bir Türkmen şeyhidir. Doğum yeri ve yılı hakkında kesin bir bilgimiz olmadığı gibi, Anadolu'ya göç etmeden önceki hayatı hakkında da kesin bir bilgimiz bulunmamaktadır. Torunu Elvân Çelebi'nin hicrî 733/milâdî 1332-3 yılında kaleme aldığı *Menâkıbü'l-kudsiyye* adlı menâkıb-nâmede verdiği bilgiye göre, Baba İlyâs, kendisine bağlı Türkmenlerle Horâsân'dan Anadolu'ya göç edip Amasya yakınındaki Çat (bugünkü adı ile İlyâs) köyüne yerleşip bir zâviye kurmuş ve bağlı olduğu *Vefâiyye* tarikatini yaymaya başlamıştır. *Vefâiyye* tarikatinin kurucusu Tâcü'l-ârifin Seyyid Ebu'l-vefâ-i Bağdâdî olup hicrî 501/milâdî 1107 yılında vefat etmiştir. Baba İlyâs etrafına topladığı çok sayıdaki Türkmen müritleriyle, bir güç haline gelip o devir Anadolusunun sosyal ve siyasî hayatında önemli bir rol oynamıştır. Selçuklu idaresinin Türkmenler üzerindeki baskılarının artması, Türkmenlerin kötü hayat şartları, Baba İlyâs'a pekçok mürit kazandırdığı gibi, *Vefâiyye* tarikatinin sür'atle yayılmasına da sebep olmuştur. Türkmenleri bu baskılardan kurtarma çabaları ve tarikat propagandaları, onu bir «mehdî» hüviyetine sokmuş ve müritleri arasında Baba Resûlü'llâh olarak anılmasına sebep olmuştur.

Hicrî 637/milâdî 1240 yılında Selçuklu sultanı II. Gıyâsü'd-dîn Keyhusrev'e karşı nüfuzu altındaki Türkmenleri ayaklandırmış, ayaklanmanın fiilî idaresini halifesi Baba İshâk'a bırakmıştır. Kendilerine «*Babaîler*» denilen ve Selçuklu idaresine isyan eden bu Türkmen zümresi, başlangıçta bazı zaferler kazanarak Güneydoğu ve Ortaanadolu'nun birçok bölgelerini ele geçirmişlerse de, Amasya yakınlarında Mübârizü'd-dîn Armağân-şâh kuvvetleri karşısında yenilgiye uğramışlardır. Bunun üzerine Amasya kalesine sığınan Baba İlyâs ve etrafındakiler yakalanarak idam edilmişlerdir. Baba İshâk idaresindeki diğer bir Türkmen grubu ise Konya üzerine yürümüş, ancak bunlar da Kırşehir yakınlarında Selçuklu kuvvetleri tarafından yenilgiye uğratılmış, Baba İshâk'm yakalanarak idam edilmesi ile isyan bastırılmıştır.

Vefâiyye tarikatının *Babaîler* kolunun kurucusu olan Baba İlyâs'm başlattığı hareket daha sonra halife ve müritleri tarafından devam ettirilmiş, yine sonraki yüzyıllarda *Kızılbaş* ve *Râfizî* adı verilen bazı zümrelerin teşekkülüne zemin hazırlamıştır. «Baba» ünvanı önceleri XII.-XIII. yüzyıllarda Türkistan'da *Hâcegân* yolunu tutan sûfler için kullanılmış, sonra Yesevî dervişleri arasında da yayılmıştır. Yesevî dervişlerine önceleri aynı mânaya gelen «Ata» ünvanı verilirdi (fazla bilgi için bk. Ahmet Yaşar Ocak, «Baba İlyas» ve «Baba İshak» maddeleri, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. IV, s. 368-369; Erdoğan Merçii, *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, İstanbul 1985, s. 148; Süleyman Uludağ, «Baba» maddesi, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. IV, s. 365).

HALVET-NÂME

Baba İlyâs-i Horâsânî'nin halvetle ilgili risâlesini «*Halvet-nâme*» olarak adlandırmamız yerinde olur.

Halvet

halvet kelimesi «yalnız kalma, tenhaya çekilme» mânasında Arapça mastardır. *Kamus* tercümesinde kelime için «Bir kimse ile yalnız kalmak, mânasızdır ki halvet eylemek tabir olunur» denilmektedir (bk. c. III, s. 805). Kelimenin *halv*, *hîlv*, *huluv* şeklinde sülâsî mastarları ile, *halâ* «şenliksiz hâli yer», *hâlî* «boş, tenha, sahipsiz», *tahlîye* «boşaltma, serbest bırakma», *muhallâ* «tahliye olunmuş» gibi genişlemiş şekilleri de bulunmaktadır. Süleyman Uludağ, *halvet* kelimesi için şunları yazmıştır: «Halvet: Uzlet, inzivâ, yalnızlık, tek başına yaşamak, topluma karışmamak, ihtilat halinde olmamak. (Tas.) a. Ne bir meleğin, ne de diğer herhangi bir kimsenin bulunmadığı bir halde ve yerde Hak ile sırren (mânen) konuşmak, rûhen sohbet etmek (İbn Arabî, *Ta'rifât*), b. Mâsiva'dan ilgiyi kesip tamamen Allah'a yönelmek ve kendini ibadete vermek (Kâşânî)» (bk. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1991, s. 206).

Metnin mâhiyeti

Metnimiz, başlık olarak «*Kitābu Mesleki't-tālibin ve'l-vāsilin, Kitābu Meslekü't-tālibin, Kitāb-ı Meslek-i tālibin*» şekilleri kaydedilen bir yazmanın 1b-4b yaprakları arasında yer almaktadır. Yazmayı bulup görmemiz mümkün olmadığından, hakkında «dinî bir eser» demekten öte fikir beyan etmemiz imkân dahilinde olmamıştır.

Metnimiz çift sütun üzerine okunaklı nesihle yazılmış olup cedvel içine alınmamıştır. Her sahifede yirmi bir satır bulunmaktadır. Metinde müstensihin gerekli bulduğu bazı kelimelere hareke konulmuştur. Bazı kelimeler ise, üzerine band yapıştırıldıktan sonra fotokopide okunamamaktadır.

Metnin muhtevası

Risâlede Ömer es-Suhreverdî'den naklen halvet çeşitleri ile konuya girilir. Buna göre halvet, 1. *süflî*, 2. *örfî*, 3. *ulvî* olmak üzere üç türdür. Her halvetin ayrı ayrı özellikleri bulunduğu gibi, her halvette müridin gördüğü vakialar da birbirinden farklıdır. Halvete girmeye niyet eden mürit önce kendisine iyi ve kâmil bir şeyh bulmalıdır. Mürit halvete istidatlı olursa, melekin bile erişemeyeceği bir menzile erişir. Halvet yeri, halvete uygun olacak şekilde küçük ve karanlık olmalıdır. Bu yerin yüksekliği boy miktarı, uzunluğu bir secde boyu, eni ise oturacak kadar olmalıdır. Penceresiz, kapısı küçük ve sağlam olmalıdır.

1. *Süflî halvet*

Mürit halvete girmeden önce gusl abdesti alıp elbiselerini temizlemelidir. Daha sonra niyyet ederek halvete girmelidir. Halvet esnasında hareket etmemeli, kimse ile konuşmamalıdır. Namazların farzı ile iki rek'at şükür namazı kılmalıdır. Halvet boyunca mürit Allah'tan gayrı her şeyi düşüncesinden ve gönlünden çıkarmalıdır. Halvet esnasında yiyecek ve içeceği yanında, veya halvet kapısının ardında olmalı, yanına kimse girmemelidir. Zamanını zikirle geçirmeli, zikir esnasında «Lâ ilâhe illa'llâh»

sözünü tekrarlamalıdır. Süflî halvet boyunca yiyeceği şöyle hazırlanmalıdır : 20 gram semiz et, 7 dirhem nohut 100 dirhem su ile iyice karıştırılıp pişirilmeli, üzerine 3 dirhem şeker, bulunmadığı takdirde 3 dirhem bal ilâve edilmeli ve nihayet üzerine bir dirhem de gül suyu dökülmelidir. Günlük lavaş ekmeğini ikiye ayırmalı, yarısını akşam hazırlanan etile yemeli, yarısını da sabahleyin yemelidir.

Mürît halvet esnasında önce su gelip oturduğu yeri doldurduğunu görür, ancak bundan korkmamalı, zikrini daha da kuvvetlendirmelidir. İkinci olarak ejderha, kaplan, akrep, kurt veya arslan suretinde birçok şeytan gözüne görünür, ancak yine de korkmamalı, bunların hayal olduğunu düşünüp zikrini kuvvetli ve daimî etmelidir. Neticede bunlar göründükleri gibi kaybolurlar. Üçüncü olarak gözünün önüne elinde şeyhler gibi bir asa bulunan bizzat şeytan gelir. Zikrini arttırmalı, korkmamalıdır. Şeytan da geldiği gibi gider. Dördüncü olarak gözüne güzel bir kadın görünür. Zikrini kuvvetlendirince o da kaybolur. Beşinci olarak on altı yaşında bir oğlan suretinde melek gözüne görünür. Elinde bir mum ile sabaha kadar ayakta bekler. Zikrini kuvvetlendirmeyle o da kaybolur, gider.

2. Örfî halvet

Bu halvette mürit zikir esnasında «Sübhâne'lezi lâ yenâme ve lâ yemût» sözlerini tekrarlamalıdır. Halvet boyunca müridin gıdası şu olmalıdır : 10 dirhem sâde yağ, 3,5 dirhem yarılmış nohut, 2 dirhem bal, bir dirhem gül suyu karıştırılıp bir toprak çanakta iyice pişirilmelidir. Bunun yarısını oruç açınca yemelidir. Oruç açtıktan sonra uyumamalıdır, çünkü uyursa helâk olur. Yine bu halvette mürit, biraz kâfur mumunu badem yağı ile karıştırmalı, elde edilen karışıktan kulağının tepesi ile burun deliklerine sürmelidir.

Mürît bu halvette hep rahmani vakialar görür : Önce şimşek gürültüsü gibi bir ses duyar, yer ile gök yarıldı zanneder. Korkmamalı, zikrini daha da kuvvetlendirmelidir. İkinci olarak rebab sesine benzer hüzünlü bir ses işitir, bütün korkularından kurtulur. Üçüncü olarak evliyalar, dördüncü olarak enbiyalar gö-

züne görünür. Bunları görünce dilekte bulunmalı, çünkü her dileği kabul olur. Ayrıca gökleri, melekleri görür, göklerin nasıl döndüğünü seyr eder. Beşinci olarak bütün perdelerin kalktığını ve kendisinin cennette olduğunu görür, Allah'ın lutfuna nâil olup dîdâr görür. Bu lutfu mazhar olunca susmalı, halk içine karışmamalı, bir derviş hırkası giyip şevk içinde bulunmalıdır.

3. *Ulvî halvet*

Bu halvette zikir esnasında «Yâ Hû yâ men Hû yâ lâ ilâhe illâ Hû» sözleri tekrarlanmalıdır. Müridin gıdası şöyle olmalıdır: 100 dirhem arpa kavurup, un kılıp kepeğini savurmalıdır. Un içine 100 dirhem badem ile 6 dirhem fındık koyup kavurmalıdır. Ayrıca içine 10 köknar içi, 2 dirhem ceviz, 2 dirhem za'feran karıştırma. Daha sonra içine bir dirhem masdaki, bir dirhem sümbül katıp hepsini iyice döğüp gül suyu ile hamur yapılmalıdır. Hamur her biri 5 dirhem olan kırk parçaya bölünmeli, mürit her gece biri ile iftar etmelidir. Zikri bırakmamalı, namazın sadece farz olanlarını kılmalıdır.

Mürit bu halvette yedi kat gökleri dolaşır, yıldızları görüp hayran kalır. *Ay izzet, Utârid zekâ, Zühre sevinç, güneş ululuk, Mirrîh heybet, Müşteri saadet, Zühal hüküm bağışlar.* İkinci olarak *Levh, Kürsî, Arş ve ferşi* görür. Üçüncü olarak nurla dolduğunu görür. Dördüncü vakiada meleklerin bile ulaşamadığı bir menzile ulaştığını görür. Beşinci olarak hâs hicabın açıldığını ve bütün peygamberleri görür, Hakk'm kulluğuna yol bulur. Altıncıda Hakk'm cemalini görmeye mazhar olur. Bundan sonra dünyadan safâ almadığı gibi, Allah katında dünyanın saman çöpü kadar değeri olmadığını anlar. Bu makama eren kişinin işi fenâdan başka birşey olmaz, yemeden-içmeden kesilir, muhabbet ağacına asılır, huzur istemez, her şeyi terkeder. Riyayı terk edip az söyler, az işitir. Ondan sonra Hakk'm nuruna batar.

Metnin ifadesi ve vezni

Risâlenin son beyitleri (129-141) münâcâttır. Görüldüğü gibi risâlede halvet ayrıntılı şekilde ele alınmış ve bütünlük içinde ortaya konulmuştur. Metnin ifadesi güzel olduğu gibi, Arûz'un He-

zec-i müseddes-i mahzûf (*Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün*) vezni de ustalıkla kullanılmıştır.

Metnin imlâ özellikleri

Metnimiz bilhassa imlâ bakımından dikkate değer özellikler göstermektedir. Bunlar kısaca şöyle özetlenebilir :

1. Türkçe kelimelerde ünlülerin imlâsı

/a/ ünlüsü

Kelime başında /a/ ünlüsü daima medsiz elifle yazılmıştır : *açılmış* (118), *altı* (61), *az* (127) gibi. Kelime ortasında /a/ ünlüsü bazen yazıyla belirtilmiş, *ayağ* (63), *dañlasa* (43), *kaplan* (52) gibi, bazen de belirtilmemiştir, *ancağ* (24), *katına* (61), *yumşak* (104) gibi. Bazı kelimelerde ise her iki şekilde belirtildiği görülmektedir : *bağışlaya* (111, 114), *dañı* (17, 20), *yarıldı* (78) yanında *yarılmış* (69) gibi. Kelime sonunda /a/ ünlüsü genellikle hâ-i resmiye ile yazılmıştır, *aşağa* (56), *şonra* (95) gibi, nâdir olarak elifle belirtilmiştir, *arpa* (99) gibi.

/e/ ünlüsü

Kelime başında /e/ ünlüsü daima medsiz elifle yazılmış olup bazen harekeyle belirtilmiştir : *eksik* (67), *elekden* (100), *et.* (1) gibi. Kelime ortasında /e/ ünlüsü bazen harfle belirtilmemiş, *berk* (27), *geldi* (60), *semiz* (35) gibi, bazen de elifle belirtilmiştir, *depesine* (74), *eleyüp* (100), *yüregün* (92) gibi. Bazı kelimelerde ise her iki şekilde belirtildiği görülmektedir : *eyleye* (49, 21), *kepekden* (100) yanında *kepegini* (99), *kesile* (93) yanında *kesilür* (125) gibi. Kelime sonunda genellikle hâ-i resmiye ile belirtilmiştir : *bile* (11), *böyle* (46) gibi. Nâdir olarak elifle belirtildiği de görülmür : *gice* (46) yanında *gicede* (106) gibi.

/ı/ ünlüsü

Kelime ortasında /ı/ ünlüsü bazen yâ ile belirtilmiştir, *aşılur* (125) *buluşa* (90) gibi, bazen de belirtilmemiştir, *bağışla!* (137),

kırk (105) gibi. Kelime sonunda /ı/ ünlüsü genellikle yâ ile belirtildiği halde, bazı örneklerde eksik yazıldığı veya harekeyle belirtildiği görülür : *altı* (101), *oldı* (62), *katı* (79) gibi.

/i/ ünlüsü

Kelime başında /i/ ünlüsü bazen elif ve yâ ile belirtilmiş, *ile* (90) gibi, ekseriyetle elifle belirtilmiştir, *içinde* (95), *ince* (100) gibi. Kelime ortasında /i/ ünlüsü genellikle harf ile belirtilmemiş, *esirge!* (137), *kimse* (29), *şimdi* (83) gibi, bazen de harfle belirtilmiştir, *gide* (57), *vir* (132), *yine* (54) gibi. Bazı kelimelerde ise iki türlü yazılış görülür : *bil!* (14) yanında *bilüp* (141), *bize* (131) yanında *bizi* (139), *kişi* (10, 124), *yidi* (110, 36) gibi. Kelime sonunda /i/ ünlüsünün yazılışı karışıktır : *beşinci* (88), *geldi* (59), *iki* (40) gibi.

/o/ ünlüsü

Kelime başında /o/ ünlüsü metnimizde daima elif ve vâv ile belirtilmiştir : *oğlan* (61), *okı!* (97), *on* (61) gibi. Kelime ortasında /o/ ünlüsü genellikle vâv ile belirtilmiştir. : *konanda* (122), *şol* (128), *yol* (45), bazen de harfle belirtilmemiştir : *korğudan* (82), *şoñra* (92) gibi.

/ö/ ünlüsü

Kelime başında /ö/ ünlüsü elif ve vâv ile yazılmıştır : *örte* (17) gibi. Kelime ortasında /ö/ ünlüsü bazen vâv ile belirtilmiş, *döner* (87), *görklü* (58), *söyle.* (37) gibi, bazen de harfle belirtilmemiştir, *dördüncide* (117), *göçende* (122), *göstere* (46) gibi. Bazı kelimelerde her iki şekilde belirtildiği görülür : *bölük* (105) yanında *bölügi* (105), *döge* (104) yanında *dögeler* (99) gibi.

/u/ ünlüsü

Kelime başında /u/ ünlüsü genellikle elif ve vâv ile belirtilmiştir : *ulular* (33), *un* (100), *uzunu* (15) gibi. Kelime ortasında /u/ ünlüsünün yazılışında tutarsızlık görülmektedir : *buları* (53) yanında (104), *buçuk* (69), *burunu* (74), *suçın* (141) gibi.

/ü/ ünlüsü

Kelime başında /ü/ ünlüsü daima elif ve vâv ile belirtilmiştir : *üç* (6), *ün* (81), *üzre* (63) gibi. Kelime ortasında /ü/ ünlüsü bazen vâv ile belirtilmiş, *bölüğü* (105), *yüz* (46) gibi, bazen de harfle belirtilmemiştir, *bölük* (105), *gündüz* (46), *güneşden* (112) gibi. Bazı kelimelerin iki şekilde yazıldığı görülür : *gün* 84, 137) gibi.

2. Bazı ünsözlerin imlâsı

Metnimizde imlâsında özellik gösteren ünsüzler şunlardır :

/ç/ ünsüzü

Bu devir metinlerinde görüldüğü gibi metnimizde de bazen /ç/ ünsüzünün cim ile yazıldığı görülür : *hiç* (13), *üç* (37) gibi.

/ñ/ ünsüzü

Metnimizde /ñ/ ünsüzü dama kef ile yazılmıştır : *añla* (68), *oña* (103) gibi.

/p/ ünsüzü

Metnimizde *-up/-üp* zarf-fiil ekinin /p/ ünsüzü kaide halinde be ile yazılmıştır : *arayup* (10), *eleyüp* (100), *giderüp* (88) gibi.

/s/ ünsüzü

Metnimizde kalın sıradaki kelimelerde /s/ ünsüzünün kaide halinde sad ile yazıldığı görülmektedir : *aşılur* (125), *şag* (128) gibi. Bir örnekte bu kaidenin dışına çıkıldığı görülmektedir : *suçın* (141) gibi.

/t/ ünsüzü

Kaim sırada olup bugün /d/ ile telaffuz ettiğimiz kelime başındaki /t/ ünsüzü metnimizde tı ile yazılmıştır : *toğrı* (134), *tolmuş* (47), *tura* (63) gibi.

3. Kelime sonunda /ı/ ve /i/ ünlülerinin belirtilmesi

Metnimizde kelime sonundaki /ı/ ve /i/ ünlüleri çok kerre yâ ile belirtilmiştir : *arı* (126), *hâlı* (107), *biri* (73), *zıkri* (96) gibi.

4. Hareke kullanılışı

Metnimiz harekelendirilmiş bir metin olmamakla beraber, yanlış okumayı önlemek maksadiyle uygun görülen yerlerde hareke kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde : *avladı* (83), *gerekdür* (25), *ini* (16), *ıavııra* (101), *söyle* (1) gibi. Yabancı asıllı kelimelerde : *delk* (94), *ferec* (112), *geh* (52), *muharrık* (22), *tevecüh* (25) gibi.

5. Bitişik yazma

Metnimizde bazen yanyana bulunan iki kelimenin bitişik yazıldığı görülür : *kaçan-kim* (124), *gerek-durur* (2), *ol-dem* (86), *ne-kim* (53), *serāya-dek* (115) gibi.

6. Yanyana bulunan çift ünsüz yazılışı

Metnimizde bazen yanyana bulunan aynı ünsüzün tek harfle belirtildiği, veya şedde kullanıldığı görülür : *ikki* (65), *kulluğna* (119), *küççük* (17), *şekker* (38) gibi.

7. Eklerin ayrı yazılması

Metnimizde bazen eklerin ayrı yazıldığı görülür. Bu hususu Uygur ve Çağatay yazı geleneğinin devamı gibi görmek tereddütle kabul edilebilir :

- +da/+de : *çanak-da* (70), *gice-de* (43)
- +dan/+den : *göl-den* (70)
- iban/-iben : *koyı-ban* (38)
- dur/-dür : *neyile-dür* (96)
- ğil/-gil : *añla-ğil* (45)
- lar/-ler : *vākı'a-lar* (46), *didi-ler* (6)
- nuñ/-nüñ : *'aşası-nuñ* (56)
- sen : *ğani-sen* (136), *ıavı-sen* (136)
- sı/-si : *altıncı-sı* (120)

8. *Eklerin imlâsı*

Metnimizde yer alan işletme eklerinin imlâsı bazı özellikler göstermektedir :

a. İsim işletme eklerinin imlâsı

Hal ekleri

+ a/ + e

Yönelme hali eki metnimizde daima hâ-i resmiyye ile yazılmıştır : *dârına* (125), *yabana* (27), *halvete* (7) gibi.

+ da/ + de

Bulunma hali eki metnimizde kaim ve ince sırada, ünsüz uyumuna bağlı olmayarak daima dâl ve hâ-i resmiyye ile yazılmıştır : *ardında* (28), *halvetde* (68), *yolda* (6) gibi.

+ dan/ + den

Çıkma hali eki metnimizde kaim ve ince sırada, ünsüz uyumuna bağlı olmayarak daima dâl ve nûn ile yazılmıştır : *dertden* (130), *elekden* (100), *kapuñdan* (140), *yuvadan* (26) gibi.

+ ı/ + i

Yükleme hali eki metnimizde bazen harfle bazen de harekeyle belirtilmiştir : *beyânı* (1), *ğayrıyı* (76) gibi.

+ uñ/ + üñ, + nuñ/ + nüñ

İlgi hali ekinin imlâsı metnimizde karışıktır : *halvetüñ* (3), *kulağüñ* (74), *yüregüñ* (92), *‘âleminüñ* (80), *Hudânuñ* (121), *üçinüñ* (6) örneklerinde olduğu gibi.

İyelik ekleri

+ ı/ + i, + sı/ + si

Teklik 3. şahıs iyelik ekinin ünlüleri metnimizde ek kelime ortasında iken bazen harfle belirtilmiş, bazen de belirtilmemiş-

tir : *hâlini* (3), *şüretine* (61), *yolına* (134), *şerhin* (65), *depesine* (74), *ğdâsını* (98), *kaşmısını* (104) gibi.

+ *muş/ + müz*

Çokluk 1. şahıs iyelik eki metnimizde yer alan bir örnekte eksiksiz harfle yazılmıştır : *gönlümüzü* (13).

Çokluk eki

+ *lar/ + ler* çokluk eki metnimizde genellikle lâm ve rı ile, bazen de lâm, elif ve rı ile yazılmıştır : *enbiyâlar* (85), *melekler* (87), *bulardur* (135), *gökler* (87) gibi.

Bildirme eki

+ *dur/ + dür* bildirme eki metnimizde daima dâl ve rı ile yazılmıştır : *etdür* (35), *gerekdür* (40), *vaktüdür* (42) gibi.

b. Fiil işletme eklerinin imlâsı

-*a/ -e*

İstek eki metnimizde kalın ve ince sıra ayrımı yapılmadan bazen hâ-i resmiyye ile, bazen de elifle belirtilmiştir : *artura* (84), *koşa* (37), *gire* (61), *katalar* (38), *şana* (78), *eyleyeler* (88) gibi. Bazı kelimelerde iki türlü imlâ dikkati çeker : *kuşa* (24, 108), *ola* (95, 45), *yiye* (43, 44) gibi.

-*ar/ -er*

Geniş zaman kipi ekinin ünlüsü metnimizde yer alan ince sıradaki iki örnekte rı ile belirtilmiştir : *ider* (126), *irer* (13).

-*ayın/ -eyin*

Teklik 1. şahıs emir kipi eki metnimizde yer alan örneklerde daima elif, yâ ve nün ile yazılmıştır : *diyeyin* (5), *yiyeyin* (98) gibi.

-*dı/ -di*

Görülen geçmiş zaman kipinin eki metnimizde dâl ve yâ ile, kendisinden sonra ek geldiği takdirde, ek ünlüsü belirtilmeden yazılmıştır : *geldi* (141), *oynadılar* (130) gibi.

-ğil/-gil

Teklik 2. şahıs emir kipinin eki metnimizde kaim sırada ve ince sırada ek ünlüsü belirtilmeden yazılmıştır : *bolğil* (14), *işitgil* (30) gibi.

-maz/-mez

Olumsuz geniş zaman kipinin eki metnimizde daima mim ve zı ile yazılmıştır : *olmaz* (124), *gelmez* (66) gibi.

-miş/-miş

Duyulan geçmiş zaman kipinin eki metnimizde daima mim ve şm ile yazılmıştır : *açılmış* (118), *görmüş* (33) gibi.

-sa/-se

Şart kipi eki metnimizdeki örneklerde sin ve hâ-i resmiyye ile yazılmıştır : *dañlasa* (43), *dilerse* (86) gibi.

-sun/-sün

Teklik 3. şahıs emir kipinin eki metnimizde daima sin, vâv ve nûn ile yazılmıştır : *korğmasun* (79), *eylesün* (48) gibi.

-ur/-ür

Geniş zaman kipinin ekinin ünlüsü genellikle vâv ve rı ile yazılmıştır : *görünür* (9), *olur* (19), *şanur* (48) gibi.

c. Zarf-fiil eklerinin imlâsı

Metnimizde yer alan bazı zarf-fiil eklerinin imlâsı şöyledir :

-ıcağ/-icek

Ek ünlülerinin imlâsında tutarlık yoktur : *alınıcağ* (24), *göri-cek* (57) gibi.

-ınca/-ince

Ek ünlülerinin yazılışında farklılıklar görülür : *olınca* (62), *oturduğınca* (16) gibi.

-ıncağ/-incek

Metnimizde yer alan bir örnekte ek ünlülerinin yazılmadığı görülür : *bağıncağ* (16).

-ıban/-ıben, -uban/-üben

Metnimizdeki örneklerin imlâsında tutarsızlık bulunmaktadır : *koyıban* (38), *gelüben* (51), *görüben* (53).

ç. İsim-fiil eklerinin imlâsı

-an/-en

Ek ünlüsü genellikle belirtilmemiştir : *konanda* (122), *göçende* (122), *olan* (60, 116), *idenler* (134) gibi.

-ası/-esi

Metnimizde yer alan iki örnekte ek imlâsı birbirinden farklıdır : *açası* (42, 71)

-duğ/-dük

Ek ünlüsünün imlâsında tutarlılık bulunmamaktadır : *oturduğı* (47), *oturduğınca* (16), *didüğüm* (43) gibi.

d. Bazı yapım eklerinin imlâsı

-ma-/-me-

Ek ünlüsü bazen yazılmış, bazen yazılmamıştır : *kılmaya* (23), *görmeye* (127), *bakmaya* (27), *çekmeye* (19) gibi.

-mağ/-mek

Metnimizdeki örneklerde mastar ekinin ünlüsü yazılmamıştır : *olmağ* (25), *gelmek* (62) gibi.

-rağ/-rek

Metnimizde geçen bir örnekte büyültme ekinin ünlüsü yazılmamıştır : *kiçirek* (14) gibi.

9. Yabancı kelimelerin imlâsı

Yabancı kelimelerin imlâsında dikkati çeken hususlar şunlardır :

Sonu hâ-i resmiyye ile biten kelimelere ek getirildiğinde, hâ-i resmiyyenin yazılmadığı görülür : *cümlesin* (105), *kıbleye* (25), *vâkı'ada* (114) gibi.

Arapça asıllı kelimelerde sonda bulunan tâ-i te'nîs bilindiği gibi te'ye dönüştürülür. Ancak bir örnekte kafiye gereği korunduğu görülür : *'ade* (23) gibi.

Yabancı asıllı kelimelerde başta bulunan /ā/ ünlüsü bazen med işaretiyle belirtilmemiş, bazen de dik med işareti kullanılmıştır : *âb-dest* (24), *âdem* (18), *âvâz* (80) gibi.

Metnin dil özellikleri

Metnimiz büyük ölçüde Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini aksettirmektedir. Bilhassa /e~i/ meselesindeki karışıklık, kök ve gövdede düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulması, bazı ek ünlülerinin ve bazı eklerden önce gelen yardımcı ünlülerin daima yuvarlık oluşu, daha sonraki devrelerde kullanılıştan düşen bazı gramer şekillerinin bulunuşu bu hususu açıkça göstermektedir. İndeks ve işletme ekleri listesinden metnin dil özellikleri açıkça görüleceği için üzerinde ayrıca durulmaya lüzum hissedilmemiştir.

M E T İ N

F A Ş L F İ B E Y Ā N Ī Ḥ A L V E T İ ' L - M E Ş Ā Y İ Ğ R A Ḥ M E T U ' L L Ā H
L İ ' B A B A İ L Y Ā S - İ Ḥ O R Ā S Ā N Ī

- (Ib) I 1 (1) Gel iy tūfī yine söyle me'ānī
Meşāyih ḥalvetinden et beyānī
- 2 (2) Nice gerek durur dervīşe ḥalvet
Neyile bulunur ol 'ālī devlet
- 3 (3) Saña ol ḥalvetün ḥālını bir bir
İdeyin takatım yitdükçe takrīr
- 4 (4) Ne dir ḥalvet ḥakmda şeyḥ-i kāmīl
'Ömer es-Suhreverdī 'ālim 'āmil
- 5 (5) Didi kim ḥalvet oldu üçe maḥşūr
Diyeyin şeyḥ dilinden sen baña şor
- 6 (6) Üçinün daḥı var üç dürlü adı
Üçü daḥı bu yolda saña hādī
- 7 (7) Pes evvel ḥalvete süflī didiler
Aña göre anuñ kaydın yidiler
- 8 (8) İkinci ḥalvete 'örfī didiler
Üçüncüye daḥı 'ulvī didiler
- 9 (9) Bularuñ her birinde vāki'a var
Görinür dürlü dürlü itme inkār

(4) Vezn gereği 'āmil ü 'ālīm sözleri metne 'ālīm 'āmil şeklinde alındı.

- 10 (10) Kişi kim hâlvete râğıb ola ol
Arayup bir eyü şeyhi bula ol
- 11 (11) Ola ol şeyh-i kâmil hem mükemmil
Tarîkı hâlveti bile mücemmil
- 12 (12) ‘Urûc itmiş ola rûhı anuñ hem
Budur söz dağı yok va’llâhu a’lem
- 13 (13) Mürîd kim müsta’id olursa bî-pîç
İrer bir menzile irmes melek biç
- 14 (14) Pes ol hâlvette şart budur anı bil
Kiçirek bir karañu hane bulgil
- 15 (15) Yüceligi ola miqdâr-ı kâmet
Uzum secde yiri oldu ‘âdet
- 16 (16) İni oturduğmca ola ancak
Şukab olmaya şems göre başıncağ
- 17 (17) Kapusm küççük ide örte muhkem
Budur söz dağı yok va’llâhu a’lem
- 18 (18) Katında dâr-ı ma’mûre gerekdür
İçinde âdem olsa yigirekdür
- 19 (19) Anuñ kurbmda olmağ dâr-ı hâlvet
Yig olur çekmeye iñende vaḥşet
- 20 (20) Dağı ğusl eyleyüp şevbin nezâfet
İde pes lâ-büd oldu aña niyyet
- (2a) II 1 (21) Teveccüh eyleye Allâh[a] ol dem
Didüğümnden birisin itmeye kem

(18) Vezin gereği *yigirekdür* şeklinde okundu.

- 2 (22) Muḥarrrik olmaya ḥalvetde bisyār
Muşāhib olmaya hiç aña aǵyār
- 3 (23) Ferāyızden revātibden ziyāde
Namāz kılmaya budur anda ‘āde
- 4 (24) Dü rek‘at şükr-i āb-dest kıla ancak
Tahāret gidüp āb-dest almıcağ
- 5 (25) Teveccüh kıbleye itmek gerekdür
Ḥalā yanında olmağ yigirekdür
- 6 (26) Hurūcmnda şaķına ol hevādan
Uçurmaya gönül kuşın yuvadan
- 7 (27) Yabana bakmaya gözün yuma berk
Ḥudā’dan ğayrısını eyleye terk
- 8 (28) Ğıdası ola bile kendüyle
Ya ḥalvet kapısı ardında ola
- 9 (29) Şuyım hazır ide ḥalvetinde
Şuyiçün kimse olmaya katında
- 10 (30) Dağı budur işitgil şart-ı ḥalvet
Anuñ itdügin ‘uzlet
- 11 (31) Eger olmaya kimse bile ḥalvet
..... bile aña qarābet
- 12 (32) Velī kaşdı ni kim
Riyā ḥamrıyla nefis olmaya ser-ḥoş

(24) *dü* kelimesi metinde *dört* şeklindedir. Vezin gereği yerine *dü* kelimesi konuldu.

(25) Vezin gereği *yigirekdür* şeklinde okundu.

(28) Vezin gereği ya (<F yā) kelimesi hâ-i resmiyye ile yazılmıştır.

(29) *kimse* kelimesinin altında mükerrer olarak *olmaya* kelimesi yazılmıştır.

- 13 (33) Pes andan soñ[ra]... lere meşğül
Ulular böyle görmüş bum ma'kül
- 14 (34) zikir tığıyla işbat
İde hem mâ-sivâdan idüp iskât
- 15 (35) Karası yok semiz etdür ğidâsı
Yigirmi dirhem olur ibtidâsı
- 16 (36) Noğudu kıoya aña yidi dirhem
Şuyı yüz dirhem ola olmaya kem
- 17 (37) Bişüre şöyle kim una müherrâ
Koy üç dirhem şeker kim ola ğarrâ
- 18 (38) Ver ger şekker bulunmazsa kıoyalar
Bedel bal kıoyıban aña kıatalar
- 19 (39) Dağı bir dirhem ola aña ğül-âb
Katalar ol ta'âma kim budur bâb
- 20 (40) Pes andan bir lavâş etmek gerekdür
İki pâre anı itmek gerekdür
- (2b) III 1 (41) Lavâşuñ nişfını yisün etile
Yarusın çaķla yisün lezzetile
- 2 (42) Ğidâsı vaķtıñ bir aña işit
Oruç açası vaķtıdır i yigit
- 3 (43) İki gicede bir yiye ta'âmı
Didüğüm ide ger dañlasa 'âmı
- 4 (44) Eger şadıķ olursa iştiħası
Neyise yiye her gice ğidâsı

(34) *hem* kelimesi satır üstüne ilâve edilmiştir.

(38) *şekker* kelimesi metinde *sekker* şeklinde yazılmıştır.

(42) Vezin gereği *elîf yâ* imlâsı *i* şeklinde okundu.

- 5 (45) Fe'ammā dāyim ola zikre meşgūl
Budur halvet içinde aılağıl yol
- 6 (46) Eger şuğl ide böyle gice gündüz
Aña çok vāki'alar göstere yüz
- 7 (47) Pes evvel vāki'a şu gelmiş ola
Oturduğı mağama tolmuş ola
- 8 (48) Şanur ol kim mağamı şu ider garđ
Hayaldur anı oñat eylesün fark
- 9 (49) Evelkiden katı eyleye zikri
Hayaldur aña göre ide fikri
- 10 (50) İkinci vāki'a nice şeyātin
Gelürler karşıma yir[lü] yirin
- 11 (51) Gelüben karşıma görünürler
Velî cünbendeler gibi iderler
- 12 (52) Geh ejderhā gibi geh ola kaplan
Geh 'akreb gibi geh kurd [u] geh arslan
- 13 (53) Ne kim beñzer bulara hep olalar
Buları görüben hiç korkmayalar
- 14 (54) Yine eyleye kat[1] kat[1] zikri
Hayaldur ol dağı ger itme fikri
- 15 (55) Üçüncide gele kendüsi şeytān
Elinde bir 'aşā ol mişl-i şeyhān
- 16 (56) 'Aşāsmuñ aşāđa ola başı
'aşāsi gibi olsun anuñ işi

(49) *evvelkiden* kelimesi metinde harekelendirilmiştir. Vezin gereği şeddeyi dik-kate almadık.

(53) *bulara* kelimesi metinde *bulalara* şeklinde yazılmıştır.

- 17 (57) Göricek anı zikri kat[1] ide
Hayâldur ol dağı geldiye gide
- 18 (58) Gele dördüncide bir görklü 'avret
Gelicek yuma gözin ide gayret
- 19 (59) Pes ol vaqt dağı zikri kat[1] itsün
Hayâldur ol dağı çün geld[i] gitsün
- 20 (60) Bişinci vâki' olan diñle işte
Şeyâfin kaldı vü geldi ferişte
- 21 (61) On altı yaşar oğlan şüretine
Gire dağı gele anuñ katına
- (3a) IV 1 (62) Pes aþsam vaqt[1] gelmek old[1] mersüm
Elinde yana şubh olma bir müm
- 2 (63) Ayağ üzre tura tâ şubh[a] dek çün
Anı göricek ide zikr[i] arğun
- 3 (64) Zikirden gayrısını eyleye terk
Zikir zeyline bend ide elin berk

F A S L

- 4 (65) İkinci halvetün şerhin[i] diñle
Maķâm menzilin ikki anca añla
- 5 (66) Bu halvet zikrini dağı i yoldaş
Diyeyin nażma gelmez eyleme faş
- سبحان الذى لا ينم و لا يموت
- 6 (67) Bu zikri eksik itme eyle dāyim
Bu halvet bunuñla oldı kāyim
- 7 (68) Bu halvetde gıdā ne añla bir dem
Sayağ on dirhem ola olmaya kem

(66) Vezin gereği *elif yū* imlâsı *i* şeklinde okundu.

(68) *sayağ* kelimesi metinde *sayğı* şeklinde yazılmıştır.

- 8 (69) Yarılmış nohüd üç buçuk diremdür
Bal ikki dirhem ola hoş ni'emdir
- 9 (70) Koya bir dirhem aña şuy[1] gülden
Bişüre bir çanağda k'ola gilden
- 10 (71) anuñla yarısını
Oruç açası vaqtın yiye anı
- 11 (72) Pes andan soñra uyumaya hergiz
Heläk ola eger uyurısa tiz
- 12 (73) Yağı bādem birez kâfūr mūmī
Karışdura biri biriyle bum
- 13 (74) Depesine delüğine kulağın
Dağı burum delüğine anuñ
- 14 (75) Bulara düрте ol yağdan temāmet
K'ola anuñla başı selāmet
- 15 (76) Bu halvetde olan vāki'a ammā
Olur raḥmān[i] hep gayrı[yı] şanma
- 16 (77) Pes ol vāki'ada işide bir ün
Aña beñzer ki ra'd ün itd[i] ol gün
- 17 (78) Anuñ gibi ola heybet ol ünden
Şana kim yir ü gök yarıldı andan
- 18 (79) Ol andan kōrkmasun zikirin itsün
Evelkiden dağı kat[ı hem] itsün
- 19 (80) Ol āvāz kim işidür anı bilün
Avāzıdur melekūt 'āleminün

(70) *k'ola* kelimesi metinde *ki-ola* şeklinde yazılmıştır.

(71) *yiye* kelimesi metinde *yine* şeklinde yazılmıştır.

(72) *tiz* kelimesi vezin gereği hep *te* ve *ze* ile yazılmıştır.

(73) *yağı bādem* «bādem yağı» terkibi isim tamlaması olduğu halde vezin gereği unsurların yeri değiştirilmiştir.

(75) *k'ola* kelimesi metinde *ki-ola* şeklinde yazılmıştır.

- (3b) V 1 (81) İkinci vâkı'a işide bir ün
Rebâb âvâzına beñzer ola çün
- 2 (82) Hâzîn ise ol âvâz kim işitdi
Cemî'-i kôrqudan kurtuldı gitdi
- 3 (83) Nişân-ı mağfiret oldı ol âvâz
Dağı şaydmı şimdi avladı bâz
- 4 (84) Pes andan zıkrını artura her gün
Kulağına irişdi çünki ol ün
- 5 (85) Üçüncide görine evliyâlar
Çehârumda görine enbiyâlar
- 6 (86) Buları göricek dileye hâcet
Ne dilerse bulur ol dem icâbet
- 7 (87) Göre gökler [ve] hem göre melekler
Nazar ide nece döner felekler
- 8 (88) Bişinci vâkı'a cümle hicâbı
Giderüp eyleyeler fetḥ bâbı
- 9 (89) Makâmın göre hem uçmağ içinde
Göre kim kendü de uçmağ içinde
- 10 (90) Dağı Hakk'ıñ 'aḫsına irişe
Buluşmaduqları ile bulışa
- 11 (91) Nişân Hakk'ıñ 'aḫsına bil iy cân
Şafâ bula içinde kendü penhân
- 12 (92) Pes andan soñra Hakk'ı göre her dem
Yarasına yüregüñ ura merhem
- 13 (93) Semâ' itmeye andan soñra hergiz
İşitmekden dimekden kesile tiz

(88) *giderüp* kelimesi sağ eedvel dışına mükerrer yazılmıştır.

(89) *içinde* kelimesi metinde başta medli elifle yazılmıştır.

- 14 (94) arışmaya dağı ol alk iine
Bırađa kendüyi bir del iine
- 15 (95) Pes andan řoıra ola řev iinde
Yüriye gice gündüz zev iinde

FAşL

- 16 (96) Üüncü alvetüñ dağı şıfatı
Nedür zikri neyiledür sebati
- 17 (97) Diyeyin zikrini minı ğayri manzüm
Okı alvetde ammâ eyle meknün

يا هو يا من هو يا لا اله الا هو

- 18 (98) Ğıdasını bunuñ dağı diyeyin
Maamına göre aydın yiyeyin
- 19 (99) Bulup yüz dirhem arpa kavuralar
Dögeler kepegini řavuralar
- 20 (100) Un eyleyübeni ince elekden
Eleyüp pāk id[e] anı kepekden
- (4a) VI 1 (101) Dağı yüz dirhem ola bula bādem
avura bile fmdu alt[1] dirhem
- 2 (102) Ola dirhemde on köknār ii hem
Ceviz za'frān ikisi ikki dirhem
- 3 (103) Gerekdür mařdakā hem sünbül aña
Bırer dirhem gerekdür tā kim oña
- 4 (104) Döge yumřa buları eyleye bir
Ğül-ābıla amusm ide tamır

(102) *za'frān* okuyuşu vezin gereği tercih edildi.

(103) *mařdakā* kelimesi metinde yā-yi maksüre ile yazılmıştır.

- 5 (105) Dağı kırk bölük ide cümlesin hem
Ola her bir bölüğü biş dirhem
- 6 (106) Gicede her birini ide iftâr
Cemî'-i halvet ehline budur kâr
- 7 (107) Zikirde bir nefes olmaya hâlî
Helâk olur olursa bil bu hâlî
- 8 (108) Namâzuñ farz olanlaruñ kıla ol
Dağı kılmaya ola zikre meşgûl
- 9 (109) Pes anda vâki'a kim ola aña
Bu halvetde diyeyin anı saña
- 10 (110) Yidi kat gökleri eyleye seyrân
Göre yıldızları hep ola hayrân
- 11 (111) Kamer bağışlaya tiz aña 'izzet
Bağışlaya 'Utarid hıfz-ı zekvet
- 12 (112) Ferec bağışlaya hem aña Zühre
Güneşden 'azmet ola aña behre
- 13 (113) Hibe eyleye Mirrîh aña heybet
'Aşası Müşteri'nüñdür sa'âdet
- 14 (114) Bağışlaya Zühâl hüküm aña iy yâr
İkinci vâki'ada gör neler var
- 15 (115) Göre Levh'i göre Kürsî vü 'Arş'ı
Göre taht-ı şerâya dek bu ferşi
- 16 (116) Üçüncü vâki' olan bil nedür şor
Görür her vâki'a ki ola pür-nür
- 17 (117) İre dördüncide bir menzile ol
Ferişte ol makâma bulmamış yol

(105) İkinci mısra'da vezin bozuk, bir hece eksiklik bulunmaktadır.

(108) Beytin iki mısra'ı arasına *ma'a'l-revâtib-i 'imâm* ibâresi ilâve edilmiştir.

- 18 (118) Bişincide gör[e] ol haş hicâbı
Açılmış ola Hâk emriyle bâbı
- 19 (119) Dağı mürselleri görmüş ola ol
Huzâ kulluğuna bulmuş ola yol
- 20 (120) Nedür altıncısı aña i derviş
Diyeyin hizmetüni çekme teşviş
- 21 (121) Neteliksiz göre yüzün Hudâ'nuñ
Dağı görmeye yüzini cüzânüñ
- (4a) VII 1 (122) Pes andan deniye dünyâ içinde
Şafâ almaya konanda göçende
- 2 (123) Cemî' Rezzâk-ı 'âlem hazretinde
Şaman çöpince olmaya katında
- 3 (124) Kaçan kim bu maķama irse kişı
Fenâdan ğayr[1] olmaz anuñ işi
- 4 (125) Yimeden içmeden küllî kesilür
Muhabbet dârma kendü aşılır
- 5 (126) Asâyiş istemez hem dağı şehvet
Arı yürir ve ider terk-i şöhret
- 6 (127) Riyâyı terk idüp az söyleye hem
Az işitmek olur derdine merhem
- 7 (128) Pes andan soñra müstağrak olur ol
Hâk'uñ nûrina ger sağ [u] veğer şol

(120) Vezin gereği *elif yâ* imlâsı *i* şeklinde okundu.

hizmetüni kelimesi metinde *hizmetüne* şeklinde yazılmıştır.

(121) *göre* kelimesinin altında *bi-'ayni'l-kalb* «kalb gözüyle» ibaresi bulunmaktadır.

(123) *Rezzâk-ı 'âlem* sözü metinde *rezzâk-ı 'âlem* şeklinde yazılmıştır.

- 8 (129) İlahî bu 'aṭāy[1] kullarūndan
Diriğ itme kapuñ yoḥsullarmdan
- 9 (130) O dervişler ḥaḳı oynadılar eān
Cigerleri bu derstden old[1] biryān
- 10 (131) İlahî gönümüzi eyle derviş
Bize 'ıṣḳuñı yā Rab eylegil iş
- 11 (132) Bizi dervişlere eyle muṣāhib
Bize maḳṣūdumuz vir itme ḥāyib
- 12 (133) Bularuñıla ṣoḥbet ḥoş olur ḥoş
Gönüller bunlaruñıla bulur cūş
- 13 (134) Bulardur reng-i ḳalbı pāk idenler
Erenler yolma ṭoḡrı gidenler
- 14 (135) Bulardur merd-i Ḥaḳ evlād-ı derviş
Bulardur peyk-i Ḥazret bī-kem ü bīş
- 15 (136) İlahî ben faḳirem sen ḡanisen
İlahî ben za'ifem sen ḳavisen
- 16 (137) Baḡısla luṭfuñıla çok ḡünāhı
Esirge itdügiyçün çok ḡün āhı
- 17 (138) Daḡı vir sekr-i 'ıṣḳuñdan ilahî
Ḥaḳıḳat sırr[1] andadur kemāhı
- 18 (139) Cemāl-ı bī-niṣānı itme mektüm
Nebī ṣer'ine bizi eyle maḥküm
- 19 (140) Ümizüm bu kapuñdan itme merdüd
Ḳabül-ı luṭfuñıla eyle mes'üd
- 20 (141) Bilüp suçm kapuña geldi İlyās
Taraḥḥum eyle ḥıṣmuñ yayını yas

(129) *diriğ* kelimesinin üstüne *ey men'* ibaresi ilâve edilmiştir.

(130) Vezin gereği *ol* yerine *o* şekli kullanılmıştır.

(134) *reng-i ḳalbı* terkiibinde izafet kerresl yazıyla belirtilmiştir.

İ N D E K S

A

â b-d e s t (F) : abdest; namaz kılmak, *Kur'ân* okumak ve diğer dinî hususlar için gereği şekilde el, ağız, burun, yüz, dirseklere kadar kolları ve aşıklık kemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme şeklinde yapılan temizlik.

â. al- 24

â. (*şükür-i â.*) 24

a ç- : açmak

a.-ası (*oruç a. vaktidir*) 42

a.-ası (*oruç a. vaktim*) 71

a ç il- : açılmak

a.-miş (*bâbı a. ol-*) 118

a d : ad, isim

a.-ı (*üç dürlü a.*) 6

â d e (A) : âdet; krş. 'â d e t

'â. 23

â d e m (A) : adam, insan, kişi

â. 18

'â d e t (A) : âdet; krş. 'â d e

'â. ol- 15

a ğ y ā r (A) : başkalar, yabancılar

a. 22

â h (F) : âh

â.+1 (*esirge-*) 137

a ğ ŝ a m : akşam

a. vakti 62

'a ğ r e b (A) : akrep

'a. gibi 52

a l- : almak

a.-maya (*şafâ a.*) 122

'â l e m (A) : âlem, dünya

'â. (*Rezzâk-ı 'â.*) 123

'â+inüñ (*meleküt 'â.*) 80

a l ı n- : alınmak

a.-ıcağ (*âb-dest a.*) 24

'â l ı (A) : yüce, ulu

'â. devlet 2

'â l i m (A) : âlim, bilgin

'â. 4

Allâ h (A) : Allah, Tasavvuf

ehline göre Hakk'm bütün

esmâ «isim» ve sıfatlarını

kapsayan zâtının adıdır ve

İsm-i a'zam'dır. Allah'ın

isimleri, *Esmâ-yı zât* «zâtına

ait isimler» ve *Esmâ-yı sı-*

fât «sıfatlarına ait isimler»

olmak üzere iki kısımdır.

A.+a *teveccüh eyle-* 21

a l t ı : altı

a. dirhem 101

a. (*on a. yaşar oğlan*) 61

a l t ı n c ı : altıncı

a.+sı 120

- ‘ā m (A) : umumi
‘ā. 43
- ‘ā m i l (A) : amel eden, yapan,
işleyen
‘ā. 4
- a m m ā (A) : amma, fakat
a. 76, 97
- a n ā : ona; bk. ol
- a n c a : anca; bk. ol
- a n c a k : ancak
a. 16, 24
- a n d a : onda, o zaman, ora-
da; bk. ol
- a n d a n : ondan; bk. ol
- a n ı : onu; bk. ol
- a n u n : onun; bk. ol
- a n ı l a - : anlamak
a. 42, 65, 68, 120
a.-ğıl 45
- a r a - : aramak
a.-yup 10
- a r d : ard, arka
a. + ında (halvet kapısı a.) 28
- a r ı : temiz, pâk
a. yüri- 126
- a r k ı n : yavaş, ağır, sâkin
a. (zikri a. it-) 63
- a r p a : arpa
a. 99
- a r s l a n : arslan
a. 52
- a r t u r - : artırmak
a.-a (zikrini a.) 84
- ‘A r ş (A) : Arş. Kelime mânâ-
sı «tavan, çatı, dam, örtü,
taht, sedir»dir. Eski telakki-
ye göre Arş, dokuzuncu gök-
tür. Arş bütün âlemleri içi-
ne alan, mevcudâtı kaplayan
nuranî bir varlıktır. *Kur’ân’-*
da Allah’ın yerleri, gökleri ve
arasmdakileri yarattıktan
sonra Arş’ta karar kıldığı
(bk. sûre : LVII «el-Hadîd»,
âyet : 4), Arş’ı meleklerin
başları üzerinde taşıdıkları
(bk. sûre : XL «el-Mü’min»,
âyet : 7) buyurulmuştur. Arş
Allah’ın kudretinin tecelli
yeri olduğundan, Arş-ı a’lâ,
Arş-ı Rahmân, Arş-ı ilâhî,
Arş-ı Yezdân, Felek-i a’zam
gibi adlarla anılır. Sufilere
göre ise Arş, varlık ve be-
dendir.
‘A. + ı (*Kürsî vü ‘A. gör-*) 115
- ‘a ş ā (A) : asa, değnek, der-
vişlerin dayanmak için kul-
landıkları dayanak
‘a. 55
‘a. + sı gibi 56
‘a. + sınıñ başı 56
- a s ā y i ş (F āsāyış) : asayiş,
huzur, rahatlık
a. 126
- a s ı l - : asılmak
a.-ur (*muhabbet dârına a.*)
125
- a ş a ğ a : aşağı
a. 56
- ‘a t ā (A) : bahşiş, ihsan, ba-
ğışlama
‘a. + yı dirîğ it- 129
‘a. + sı 113
‘a. + sına (*Hakk’uñ ‘a.*) 91

- '*a. +sına* (*Hakk'uñ 'a. iriş-*)
90
a v ā z (F *āvāz*) : ses, seda; krş.
ā v ā z
a. +ıdur (*melekūt 'āleminüñ*
a.) 80
ā v ā z (F) : ses, seda; krş.
a v ā z
ā. (*ol ā.*) 80, 82, 83
ā. +ına (*rebāb ā. beñze-*) 81
a v l a - : avlamak
a.-dı (*şaydını a.*) 83
'a v r e t (A) : avrat, kadın
'*a.* (*bir görklü 'a.*) 58
a y a ğ : ayak
a. üzre tur- 63
a z : az
a. işit- 127
a. söyle- 127
'a z m e t (A) : azâmet, büyük-
lük
a. ol- 112
- B**
- b ā b (A) : kapı
b. 39
b. +ı feth eyle- 88
b. +ı açılmış ol- 118
b ā d e m (F *bādām*) : badem
b. 73, 101
b a ğ ı ş l a - : bağışlamak
b. ! (*günâhı b.*) 137
b.-ya (*hüküm b.*) 114
b.-ya (*ıfz-ı zekvet b.*) 111
b.-ya (*'izzet b.*) 111
b.-ya (*ferec b.*) 112
b a k - : bakmak
b.-ınca 16
b.-maya (*yabana b.*) 27
b a l : bal
b. 38, 69
b a ñ a : bana; bk. b e n
b a ş : baş
b. +ı selâmet ol- 75
b. +ı (*'aşâsınıñ b.*) 56
b ā z (F) : şahin, doğan
b. 83
b e d e l (A) : bedel, karşılık
b. 38
b e h r e (F) : hisse, pay
b. ol- 112
b e n : ben
b. 136
baña 5
b e n d (F) : bend, bağ
b. it- 64
b e ñ z e - : benzemek
b.-r 53, 77
b.-r ol- 81
b e r k : perk, sıkı
b. (elin b. it-) 64
b. (gözün b. yum-) 27
b e y ā n (A) : anlatma, bildir-
me
b. +ı et- 1
b ı r a k - : bırakmak
b.-a (*birâğa*) 94
b ĩ - k e m ü b ĩ ş (F) : eksiksiz,
noksansız
b. 135
b i l - : bilmek
b. ! 14, 91, 107, 116
b.-üñ. 80
b.-üp (*suçm b.*) 141
b i l e : birlikte, beraber

- b. 31, 101
 b. (*halveti b.*) 11
 b. (*kendüyle b.*) 28
 b. (*kimse b.*) 31
 bî-nişân (F) : nişansız
 b.+ı (*cemâl-ı b. mektûm it-*)
 139
 bî-piç (F) : düzgün
 b. 13
 bir : bir
 b. 'aşâ 55
 b. *bir takrîr it-* 3
 b. *çanakda bişür-* 70
 b. *delk içine bırak-* 94
 b. *dem* 68
 b. *dirhem* 39, 70
 b. *eyü şeyhi bul-* 10
 b. *görklü 'avret* 58
 b. *ķarañu ķāne* 14
 b. *lavāş etmek* 40
 b. *menzile ir-* 13, 117
 b. *mūm* 62
 b. *nefes* 107
 b. *ün işit-* 77, 81
 b. *añla-* 42
 b. *eyle-* 104
 b. (*her b. bölügi*) 105
 b. (*iki gicede b.*) 43
 b.+i *biriyle* 73
 b.+ini (*her b.*) 106
 b.+inde (*her b.*) 9
 b.+iyle (*biri b.*) 73
 b.+isin (*didüğümden b.*) 21
 birer : birer
 b. *dirhem* 103
 birez : biraz
 b. *kāfūr:mūmı* 73
 biryân (F) : kebab
 b. *ol-* 130
 bisyâr (F) : çok, fazla
 b. *muħarrrik ol-* 22
 biş : beş
 b. *dirhem* 105
 bişinci : beşinci
 b. *vākî'a* 88
 b. *vākî' olan* 60
 b.+de 118
 bişür- : pişirmek
 b.-e 37, 70
 biz : biz
 b.+i 132, 139
 b.+e 131, 132
 bölük : bölük, kısım
 b. (*ķırķ b. it-*) 105
 b.+i (*her bir b.*) 105
 böyle : böyle
 b. 33, 46
 bu : bu
 b. 'atāyı 129
 b. *dertden* 130
 b. *fersi* 115
 b. *ķālî* 107
 b. *ķalvet* 66, 67
 b. *ķalvetde* 68, 76, 109
 b. *ķapuñdan* 140
 b. *makāma* 124
 b. *yolda* 6
 b. *zıkri* 67
 b.+dur 12, 14, 17, 23, 30, 39,
 45, 106
 b.+nuñ 98
 b.+nuñla 67
 b.+nı 33, 73
 b.+lardur 134, 135
 b.+laruñ 9
 b.+laruñla 133

- b. + nlaruñla* 133
b. + ları 53, 86, 104
b. + lara 53, 75
buçuk : buçuk
b. (üç b.) 69
bul- : bulmak
b.-ur (cüş b.) 133
b.-ur (icâbet b.) 86
b.-gül (kiçirek bir qarañu hâne b.) 14
b.-a (bir eyü şeyhi b.) 10
b.-a (bâdem b.) 101
b.-a (şafâ b.) 91
b.-up (yüz dirhem arpa b.) 99
b.-muş (yol b. ol-) 119
b.-mamış (yol b.) 117
bulın- : bulunmak
b.-ur 2
b.-mazsa 38
buluş- : buluşmak
b.-a (buluşmadukları ile b.) 90
b.-madukları ile 90
burun : burun
b. + ı (anuñ b. delüğine) 74

C

- cān** (F) : can, ruh
c. oyna- 130
c. (iy c.) 91
cemāl (A) : yüz güzelliği
cemāl-ı bî-nişān (F) : nişan gerektirmeyen güzellik
c. + ı mektüm it- 139
cemī (A) : bütün, hep
c. 123
c.-i halvet ehline 106

- cemī-i korku** (F) : korkunun tamamı, her türlü korku
c. + dan 132
ceviz : ceviz
c. 102
ciger (F) : ciğer, bağır
c. + leri biryān ol- 130
cüş (F) : coşma
c. (gönüller c. bul-) 133
cümle (A) : bütün
c. hicābı gider- 88
c. + sin kırk bölük it- 105
cünbende (F) : kımıldayan, hareket eden
c. + ler gibi 51
cüzā (F) : ayrı, ayrı düşmüş
c. + nuñ 121

Ç

- çaqla** : sabahleyin
ç. 41
çanak : çanak
ç. + da bişür- 70
çehārum (F) : dördüncü
ç. + da 85
çek- : çekmek
ç.-me ! (teşviş ç.) 120
ç.-meye (vahşet ç.) 19
çok : çok
ç. gün 137
ç. günahı bağışla- 137
ç. vākī'alar göster- 46
çöp (F çüb) : çöp
ç. + ince (şaman ç.) 123
çün (F çün) : çünkü, vaktaki
ç. 59, 63, 81
çünki (F çünki) : çünkü
ç. 84

D

- d a ğ ı : dahi; krş de
d. 8, 12, 17, 20, 30, 39, 57, 59,
 61, 66, 74, 79, 83, 90, 94,
 96, 98, 101, 105, 108, 119,
 121, 126, 138
d. (*ol d.*) 54
d. (*üçü d.*) 6
d. (*üçiniñ d.*) 6
- d a ĩ l a - : şaşmak, hayret et-
 mek
d.-sa 43
- d ā r (F) : darağacı
d.+ma (muḥabbet d. aşıl-)
 125
- d ā r (A) : ev
- d ā r-ı ḫ a l v e t (F) : halvet
 evi, halvet edilecek yer
d. 19
- d ā r-ı m a 'm ū r e (F) : mâmur
 edilmiş ev
d. 18
- d ā y i m (A *dā'im*) : daima
d. 45, 67
- d e : dahi; krş. d a ğ ı
d. (*kendü d.*) 89
- d e k : kadar
d. (*şubḫa d.*) 63
d. (*taḫt-ı serāya d.*) 115
- d e l ğ (F) : derviş hırkası
d. 94
- d e l ū k : delik
d.+ine (burunı delüğine.)
 74
d.+ine (kulağun delüğine)
 74
- d e m (F) : an, vakit
d. (*bir d.*) 68
d. (*her d.*) 92
d. (*ol d.*) 21, 86
- d e n i y e (A *denî'e*) : âdi, çir-
 kin
d. *dünyâ içinde* 122
- d e p e : tepe, kulağın üst ta-
 rafı
d.+sine 74
- d e r t (F *derd*) : dert, keder
d.+den 130
d.+ine (derdine merhem ol-)
 127
- d e r v i ū (F) : derviş
d. *eyle-* 131
d. (*i d.*) 120
d.+e 2
d.+ler (ol d. ḫaḫı) 130
d.+lere muşâhib eyle- 132
- d e v l e t (A) : devlet, talih,
 baht açıklığı, saadet
d. (*ol 'ālî d.*) 2
- d i : demek, söylemek
d.-r 4
d.-di 5
d.-diler ('örfî d.) 8
d.-diler (süflî d.) 7
d.-diler ('ulvî d.) 8
d.-yeyin 5, 66, 97, 98, 109, 120
d.-dügüm 43
d.-dügümden 21
d.-mekden kesil- 93
- d i l : dil, lisan
d.+inden (şeyḫ d. di-) 5
- d i l e - : dilemek, istemek
d.-ye (ḫacet d.) 86
d.-rse (ne d.) 86

- diñle- : dinlemek
d. ! 60, 65
 direm (F) : dirhem; krş.
 dirhem
d.+dür (üç buçuk d.) 69
 dirhem (A) : dirhem, okka-
 nın dört yüzde biri; krş.
 direm
d. (altı d.) 101
d. (bir d.) 39, 70
d. (birer d.) 103
d. (biş d.) 105
d. (ikki d.) 69, 102
d. (on d.) 68
d. (üç d.) 37
d. (yidi d.) 36
d. (yigirmi d.) 35
d. (yüz d.) 36, 99, 101
d.+de 102
 dirîğ (F) : esirgeme, men'
 etme
d. itme- 129
 dög- : döğmek
d.-e 104
d.-eler 99
 dön- : dönmek
d.-er (nece d. felekler) 87
 dördünci : dördüncü
d.+de 58, 117
 dur- : durmak (yardımcı fiil);
 krş. tur-
d.-ur (gerek d.) 2
 dü (F) : iki
d. rek'at 24
 dünyā (A) : dünya
d. (deniye d.) 122
 dürlü : türlü
d. dürlü görin- 9
- d. (üç d.)* 6
 dürt- : dürtmek
d.-e 75
- E
- eger (F) : eğer
e. 31, 44, 46, 72
 ehl (A) : ehil, bir yerde bu-
 lunan
e.+ine (cemî-i halvet e.) 106
 ejderhā (F) : ejderha
e. gibi 52
 eksik : eksik
e. itme- 67
 el : el
*e.+in (zikir zeyline e. berk
 it-)* 64
e.+inde 55, 62
 ele- : elemek
e.-yüp 100
 elek : elek
e.+den (ince e. un eyle-) 100
 emr (A) : emir
e.+iyle (Hak e.) 118
 enbiyā (A) : nebiler, müsta-
 kil şariat sahibi olmayan
 peygamberler
e.+lar 85
 eren : eren
e.+ler yolına toğrı git- 134
 esirge- : esirgemek, korumak
e. ! 137
 et : et
e.+dür (semiz e.) 35
e.+ile 41
 et- : etmek, yapmak; krş. it-
e. ! (beyānı e.) 1

- etmek : ekmek
e. (*lavâş e.*) 40
- evel (A *evvel*) : evvel, önce;
krş. evvel
e. + *kiden* 49, 79
- evlâd (A) : evlat, çocuk
- evlâd-ı dervîş (F) :
dervîş evladı
e. 135
- evliyâ (A) : velîler, ermiş
kişiler
e. + *lar* 85
- evvel (A) : evvel, önce;
krş. evel
e. *halvete* 7
e. *vâkî'a* 47
- eyle- : eylemek, yapmak
e. ! (*dâyim e.*) 67
e. ! (*dervîş e.*) 131
e. ! (*maḥkûm e.*) 139
e. ! (*meknûn e.*) 97
e. ! (*mes'ûd e.*) 140
e. ! (*muşâhib e.*) 132
e. ! (*tarahḥum e.*) 141
e.-göl (*iş e.*) 131
e.-sün (*farḥ e.*) 48
e.-ye (*bir e.*) 104
e.-ye (*hibe e.*) 133
e.-ye (*katı e.*) 49
e.-ye (*katı katı e.*) 54
e.-ye (*seyrân e.*) 110
e.-ye (*terk e.*) 27, 64
e.-ye (*teveccüh e.*) 21
e.-yeler (*feth e.*) 88
e.-yüp (*gusl e.*) 20
e.-yübeni (*un e.*) 100
e.-me. ! (*fâş e.*) 66
- eyü : iyi
e. *şeybi bul-* 10
- F
- fakîr (A) : fakir, fakr sahibi
f. + *em* 101
- farḥ (A) : fark
f. *eyle-* 48
- farz (A) : fark, *Kur'ân-ı Ke-
rîm*'de yapılması Allah ta-
rafından açık ve kesin şe-
kilde buyurulan emirler
f. (*namâzuñ f. olanların kıl-*)
108
- faşl (A) : fasıl, bölüm
f. IV, V
- fâş (F) : meydana çıkma, açı-
ğa vurma
f. *eyle-* 66
- fe'em m â (A) : kaldı ki
f. 45
- felek (A) : gök yüzü, sema
f. + *ler dön-* 87
- fenâ (A) : yokluk, yok olma
f. + *dan gayrı* 124
- ferâyiz (A *ferâ'iz*) : fariza-
lar, Allah'ın farz olan emirler
f. + *den* 23
- ferec (A) : sevinç, zafer
f. *bağışla-* 112
- ferişte (F *firişte*) : melek
f. 60, 117
- ferş (A) : yer yüzü
f. + *i gör-* 115
- feth (A) : fetih, açma, açılma
f. *eyle-* 88

fınduk : fındık
f. 101

fikr (A) : fikir, düşünce
f. + i aña göre it- 49
f. + i it- 54

Ğ, G

ğani (A) : zengin
ğ. + sen 136
ğark (A) : batma
ğ. it- 48
ğarrā (A) : güzel, gösterişli
ğ. ol- 37
ğayrı (A) : gayrı, başka, di-
ğer
ğ. (fenādan ğ.) 124
ğ. + yı şanma- 76
ğ. + sını (Hudādan ğ. terk
eyle-) 27
ğ. + sını (zikirden ğ. terk ey-
le-) 64
ğayret (A) : çalışma, çaba-
lama
ğ. it- 58
geh (F) : bazen, arasıra
g. 52
gel : gelmek
g.-ürler 50
g.-di 59, 60, 141
g. ! 1
g.-e 55, 58, 61
g.-icek 58
g.-üben 51
g.-miş ol- 47
g.-diyse 57
g.-mez (nazma g.-) 66
g.-mek 62

ger (F) : gerçi, eğer; krs.
eger
g. 43, 54, 128
gerek : gerek
g. durur 2
g. + dūr 18, 25, 40, 103
g. + dūr (iki pāre itmek g.)
40

ğidā (A) : gıda
ğ. 68
ğ. + sı 28,3 5, 42, 44
ğ. + sını di- 98

gibi : gibi
g. ('akreb g.) 52
g. (anuñ g.) 78
g. ('aşası g.) 56
g. (cünbendeler g.) 51
g. (ejderhā g.) 52

gider- : gidermek, kaldırmak
g.-üp (hicābı g.) 88

gil (F) : kil, balçık
g. + den 70

gir- : girmek
g.-e (on altı yaşar oğlan şü-
retine g.) 61

git- : gitmek
g.-di 82
g.-sün 59
g.-e (gide) 57
g.-üp (tahāret gidiüp) 24
g.-enler (erenler yolına gi-
denler) 134

göç- : göçmek
g.-ende 122

gök : gök
g. (yir ü g.) 78
g. + ler 87

- g.+leri (yidi kat g. seyrân eyle-)* 110
 g ö ñ ü l : gönül
g.+kuşın yuvadan uçurma- 26
g.+ümüzi (gönlümüzi) 131
g.+ler 133
 g ö r - : görmek
g.-ür 116
g.-miş (ma'kül g.) 33
g. ! 114
g.-e 89
g.-e (bu ferşi g.) 115
g.-e (göklere g.) 87
g.-e (Hakk'ı g.) 92
g.-e (hâş hicâbı g.) 118
g.-e (Hudâ'nun yüzün g.) 121
g.-e (Levh'i g.) 115
g.-e (Kürsî vü'Arş'ı g.) 115
g.-e (makâmın g.) 89
g.-e (melekler g.) 87
g.-e (şems g.) 16
g.-e (yılduzları g.) 110
g.-üben (anı g.) 63
g.-üben (buları g.) 53
g.-icek (anı g.) 57
g.-icek (buları g.) 86
g.-miş ol- 121
g.-meye 119
 g ö r e : göre
g. (a'na g.) 7, 49
g. (makâmına g.) 98
 g ö r i n - : görünmek
g.-ür 9
g.-ürler 51
g.-e 85
 g ö r k l ü : güzel
g. (bir g. 'avret) 58
 g ö s t e r - : göstermek
g.-e (yüz g.) 46
 g ö z : göz
g.-in yum- 27, 58
 ğ u ş l (A) : yıkanma
ğ. eyle- 20
 g ü l (F) : gül
g.+den 70
 g ü l - a b (F) : gülab, gülsuyu
g. 39
g.+ıla 104
 g ü n : gün
g. (çok g.) 137
g. (her g.) 84
g. (ol g.) 77
 g ü n ā h (F) : günah, şariate aykırı amel
g.+ı bağışla- 137
 g ü n d ü z : gündüz
g. (gice g.) 46, 95
 g ü n e ş : güneş
g.+den 112
- H, H, H
- ħ ā c e t (A) : ihtiyaç
ħ. dile- 86
 h ā d ī (A) : hidâyet eden, doğru yolu gösteren
h. 6
 H a k (A Hakk) : Hak, Allah; krş. H a k k
H. emriyle 118
H.+un nûrına müstagrağ ol- 128
H. (merd-i H.) 135
 ħ a k (A ħakk) : hak
ħ+ı (o dervişler ħ.) 130

- h. + mda (halvet h.)* 4
h a k ı k a t (A) : hakikat, gerçek, bir şeyin aslı ve esası
h. surri 136
- H a k k** (A) : Hak, Allah; krs.
H a k
H. + uñ 'atāsına nişān 91
H. + uñ 'atāsına iriş- 90
H. + ı gör- 92
- h ā l** (A) : hal, durum, keyfiyet
h. + mı (ol halvetüñ h. takrİR it-) 3
- h a l ā** (A) : helâ, aptesane
h. 25
- h ā l ĩ** (A) : boş
h. ol- 107
- h a l k** (A) : halk, insanlar
h. içine karışma- 94
- h a l v e t** (A) : yalnızlık, yalnız olma, tenhaya çekilme; sessiz ve sâkin yer
h. 2, 4, 5, 28, 46, 66, 67
h. ol- 31
h. + üñ (ol h. hālını takrİR it-) 3
h. + üñ şıfātı 96
h. + üñ şerhını dñle- 65
h. + e 8,7
h. + e rāğıb ol- 10
h. + de 22, 97
h. + de (bu h.) 68, 76, 109
h. + de (ol h.) 14
h. + i bile 11
h. + inde 29
h. + inden (meşāyih h. beyān et-) 1
- h a m r** (A) : şarap
h. + ıyla (riyā h. ser-boş ol-) 32
- h ā n e** (F) : ev
h. (bir karahu h.) 14
- h ā ş** (A) : halis, seçkin
h. hicābı gör- 118
- h a y ā l** (A) : hayal
h. + dur 48, 49, 54, 57, 59
- h ā y i b** (A) : mahrum
h. it- 132
- h a y r ā n** (A) : hayran, şaşmış, şaşa kalmış
h. ol- 110
- h ā z ı r** (A) : hazır
h. it- 29
- h a z ĩ n** (A) : hazİN, hüzünlü
h. i- 82
- h ā z r e t** (A) : hazret; hürmet ifadesi olarak büyükler için kullanılan hitap sözü veya ünvan; huzur, nezd
h. + inde (Rezzāk-ı 'ālem h.) 123
h. (peyk-i Hāzret) 135
- h e l ā k** (A) : helâk, mahvolma
h. ol- 72, 107
- h e m** (F) : hem
h. 11, 12, 34, 87,89, 102, 103, 105, 112, 126
- h e p** : hep, bütün
h. 53, 76, 110
- h e r** (F) : her
h. bir bölügi 105
h. birini iftār it- 106
h. birinde 9
h. dem 92
h. gice 44
h. gün 84

- h. vâki'a* 116
h e r g i z (F) : aslâ
h. 72, 93
- h e v â** (A) : heves, gelip geçici
 arzu, istek
h. +dan şakım- 26
- h e y b e t** (A) : heybet
h. 113
h. ol- 78
- h ı f z** (A) : koruma
- h ı f z - ı z e k v e t** (F) : zekânın korunması
h. bağışla- 111
- h ı ş m** (F) : kızgınlık, öfke
h. +uñ yayını yas- 141
- h ı z m e t** (F) : hizmet
h. +üñni di- 120
- h i b e** (A) : bağışlama
h. eyle- 113
- h i c â b** (A) : perde, örtü
h. +ı gider- 88
h. +ı (hâş h. gör-) 118
- h i ç** (F) : hiç
h. 13, 22, 53
- h o ş** (F) : güzel, iyi
h. ni'emdür 69
h. ol- 133
- H u d â** (F) : Huda, Tanrı; krş.
H u z â
H. +nuñ yüzün gör- 121
H. +dan gayrısını terk eyle- 27
- h u r ü c** (A) : çıkış, çıkma
h. +ında 26
- H u z â** (F) : Huda, Tanrı; krş.
H u d â
H. kulluğına yol bul- 119
- h ü k m** (A) : hüküm
h. bağışla- 114
- İ
- 'ı ş k** (A) : aşk
'z. +uñ 131
'z. +uñdan (sekr-i 'z.) 138
- İ
- i** : ey; krş. iy
i. dervîş 120
i. yigit 42
i. yoldaş 66
- i-** : olmak, mevcut olmak
i.-se (hazîn i.) 82
- i b t i d â** (A) : başlama, başlangıç
i. +sı 35
- i c â b e t** (A) : kabul etme, kabul edilme, kabul olma
i. bul- 86
- i ç** : iç
i. +i (köknâr i.) 102
i. +ine (delç i. bırak-) 94
i. +ine (halk i. karışma-) 94
i. +inde 18, 91
i. +inde (dünyâ i.) 122
i. +inde (halvet i.) 45
i +inde (uçmak i.) 89
i. +inde (zevç i.) 95
- i ç m e** : içme
i. +den (yimedem i. kesil-) 125
- i f t â r** (A) : iftar, oruç açma
i. it- 106

- iki : iki; krş. ikki
i. gicede bir 43
i. pāre it- 40
- ikisi : ikisi
i. 102
- ikinci : ikinci
i. ḥalvetüñ 65
i. ḥalvete 8
i. vākī'a 50, 81
i. vākī'ada 141
- ikki iki; krş. iki
i. anca 65
i. dirhem 69, 102
- ilāhī (A) : Allah'ım
i. 129, 131, 136, 138
- ile : birlikte, beraber
i. (bulışmadukları i.) 90
- İlyās (k. a.) : İlyās-ı Horâ-sânî
İ. 141
- in : en, genişlik
i.+i 16
- ince : ince
i. elekden un eyle- 100
- iñende : çok, pek, ziyade
i. vahşet çek- 19
- inkâr (A) : inkâr, yaptığını gizleme, kabul etmeme
i. it- 9
- ir- : ermek, yetişmek, ulaşmak
i.-er (bir menzile i.) 13
i.-e (bir menzile i.) 117
i.-se (bu maqâma i.) 124
i.-mez 13
- iriş- : erişmek, yetişmek, ulaşmak
i.-di (kulağına ün i.) 84
i.-e (Hakk'ın 'atısına i.) 90
- işbāt (A) : isbat, şahit ve delil göstererek doğruluğunu ortaya koyma
i. it- 34
- iskāt (A) : sükût ettirme, susturma
i. it- 34
- iste- : istemek
i.-mez (asâyiş i.) 126
- iş : iş
i. eyle- 131
i.+i (anun i.) 56, 124
- işit- : işitmek
i.-ür (işidür) 80
i.-di 82
i. ! 42
i.-gil 30
i.-e (ün işide) 77, 81
i.-mek (az i.) 127
i.-mekden kesil- 93
- işte : işte
i. 60
- iştihā (A) : iştah
i+sı şādık ol- 44
- it- : etmek, yapmak; krş. et-
i.-er (ğark ider) 48
i.-er (terk-i şöhret ider) 126
i.-erler (cünbendeler gibi iderler) 51
i.-di (ün i.) 77
i.-eyin (takrir ideyin) 3
i.-sün (katı i.) 79
i.-sün (zikirin i.) 79
i.-sün (zikri katı i.) 59
i.-e (aña göre fikri ide) 49
i.-e (bend ide) 64
i.-e (didügüm ide) 43

i.-e (ğayret ide) 58
i.-e (hâzır ide) 29
i.-e (iftâr ide) 106
i.-e (isbât ide) 34
i.-e (kepekden pāk ide) 100
i.-e (kırk bölük ide) 105
i.-e (küçük ide) 17
i.-e (nazar ide) 87
i.-e (nezâfet ide) 20
i.-e (şuğl ide) 46
i.-e (taḥmîr ide) 104
i.-e (zikri arkun ide) 63
i.-e (zikri katı ide) 57
i.-üp (iskât idüp) 34
i.-üp (terk idüp) 127
i.-enler (pak idenler) 134
i.-miş ('urüc i. ol-) 12
i.-dügin 'uzlet 30
i.-dügiyçün 137
i.-me.! (dirîğ i.) 129
i.-me.! (eksik i.) 67
i.-me.! (fikri i.) 54
i.-me.! (hâyib i.) 132
i.-me.! (inkâr i.) 9
i.-me.! (Mektûm i.) 139
i.-me.! (merdûd i.) 140
i.-meye (kem i.) 21
i.-meye (semâ' i.) 93
i.-mek (anı iki päre i.) 40
i.-mek (kableye teveccüh i.)
 25
iy : ey; krş. *i*
i. cān 91
i. tūfî 1
i. yār 114
'izzet (A) : değer, kıymet,
 yücelik, ululuk, kudret
'i. bağışla- 111

K, K

ķ a b ū l (A) : kabul
ķ a b ū l-l u ũ f (F) : lutfun ka-
 bulü
ķ. + uñla 140
ķ a ç a n : ne zaman, vaktaki
ķ. kim 124
k ā f ū r (A) : Uzakdoğ'u'da ye-
 tişen bir tür taflan bitkisin-
 den elde edilen ve hekimlik-
 te kullanılan bir madde olup
 beyaz ve yarı saydam halde-
 dir. Kolaylıkla parçalandığı
 gibi itri da çok kuvvetlidir.
ķ. māmı 73
ķ a l- : kalmak
ķ.-dı 60
ķ a l b (A) : kalp, yürek
ķ. + ı (reng-i ķ.) 134
ķ a m e r (A) : ay
ķ. 111
ķ ā m e t (A) boy
ķ. (mikdār-ı ķ.) 15
k ā m i l (A) : kâmil, kemale
 ermiş, olgunlaşmış, noksan
 ve kusurlardan arınmış
ķ. (şeyh-i ķ.) 4, 11
ķ a m u : bütün, hep
ķ. + sın taḥmîr it- 104
ķ a p l a n : kaplan
ķ. ol- 52
ķ a p u : kapı
ķ. + ñ 129
ķ. + ña gel- 141
ķ. + ñdan 140
ķ + sı (halvet ķ.) 28
ķ. + sın küçük it- 17

- k ā r (F) : iş, güç
k. 106
- ķ a r a : kara
k.+sı yok, semiz etdür 35
- ķ a r ā b e t (A) : yakınlık, yakınlık olma
k. 31
- ķ a r a ñ u : karanlık
ķ. hāne 14
- ķ a r ı ŝ : karışmak
ķ.-maya (halk içine ķ.) 94
- ķ a r ı ŝ d u r : karıştırmak
ķ.-a 73
- ķ a r ŝ u : karşı
ķ.+sına 50, 51
- ķ a ŝ d (A) : kasd, maksat, niyet
ķ.+ı 32
- ķ a t : kat, huzur, nezd, yan
ķ. (yidi ķ. gökleri) 110
ķ.+ına gel- 61
ķ.+ında 18, 29, 123
- ķ a t : katmak, ilâve etmek
ķ.-alar 38, 39
- ķ a t ı : katı, sert, şiddetli
ķ. katı eyle- 54
ķ. eyle- 49
ķ. it- 57, 59, 79
- ķ ā v ī (A) : kuvvetli, güçlü
ķ.+sen 136
- ķ a v u r : kavurmak
ķ.-a 101
ķ.-alar 99
- ķ a y d (A) : endişe, telâş
ķ.+ın yi- 7, 98
- ķ ā y i m (A *ķā'im*) : ayakta duran, daima Hakk'm huzurunda olduğunu bilip hazır duran, gece uyumayıp ibadetle meşgul olan
ķ. ol- 67
- ķ e m (F) : eksik
ķ. it- 21
ķ. ol- 36, 68
- ķ e m ā h ī (A) : olduğu gibi
ķ. 138
- ķ e n d ü : kendi
ķ. 89, 91, 125
ķ.+yi 94
ķ.+yile 28
ķ.+si 55
- ķ e p e k : kepek
ķ.+den pāk it- 100
ķ.+ini (kepegini şavur-) 99
- ķ e s i l : kesilmek
ķ.-ür (yimededen içmeden ķ.) 125
ķ.-e (işitmekden demekden ķ.) 93
- ķ i b l e (A) : namazda yönelilen taraf, Mekke tarafı
ķ.+ye teveccüh it- 25
- ķ i l : kılmak, yapmak
ķ.-a (namāzuñ farz olanların ķ.) 108
ķ.-a (şükr-i āb-dest ķ.) 24
ķ.-maya 108
ķ.-maya (ferāyizden revātibden ziyāde namāz ķ.) 23
- ķ ı r k : kırk
ķ. bölük it- 105
- ķ i (F) : ki (bağlama edatı)
ķ. 77, 116
- ķ i ç i r e k : küçücük
ķ. 14

- k i m** : kim (bağlama edatı)
k. (didi k.) 5
k. (göre k.) 89
k. (kaçan k.) 124
k. (kişi k.) 10
k. (mürîd k.) 13
k. (ne k.) 53
k. (ni k.) 32
k. (ol k.) 48
k. (ol âvâz k.) 80, 82
k. (ol ta'âma k.) 39
k. (şana k.) 78
k. (şeker k.) 37
k. (şöyle k.) 37
k. tâ k.) 103
k. (vaki'a k.) 109
- k i m s e** : kimse
k. 29
k. bile 31
- k i ş i** : kişi
k. 10, 124
- k' o l** : ki olmak
k.-a 70, 75
- ķ o n** : konmak
ķ.-anda 122
- ķ o r ķ** : korkmak
ķ.-masun 79
ķ.-mayalar 53
- ķ o r ķ u** : korku
ķ.+dan (cemî-i ķ. ķurtul-)
 82
- ķ o y** : koymak, dahil etmek
ķ. ! 37
ķ.-a 36, 70
ķ.-alar 38
ķ.-iban 38
- k ö k n â r** : köknar
k. içi 102
- ķ u l** : kul, köle
ķ.+laruñdan (ķapuñ ķ.) 129
- ķ u l a ķ** : kulak
ķ.+uñ (ķulaķuñ) 74
ķ.+ına (ķulaķına) 84
- ķ u l l u ķ** : kulluk, kölelik
ķ.+ına (Huzâ kulluķına yol bul-) 119
- ķ u r b (A)** : yakınlık, yakın bulunma
ķ.+ında (anuñ ķ. ol-) 19
- ķ u r d** : kurt
ķ. 52
- ķ u r t u l** : kurtulmak
ķ.-dı (cemî-i ķorķudan ķ.) 82
- ķ u ş** : kuş
ķ.+ın (gönül ķ. yuvadan uçur-) 26
- k ü ç ü k** : küçük
ķ. it- 17
- k ü l l î (A)** : tamamen, bütün
ķ. 125
- K ü r s î (A)** : Kürsü; üstünde oturulan yüksekçe yer, taht, makam. Arş-ı a'zam'm altında Levh-i mahfûz'un bulunduğu yer. *Kur'an*'da Kürsî'nin gökleri ve yerleri kapladığı buyrulur (bk. sûre : II «el-Bakara», âyet : 255). Bu sebeple bu âyet, *Âyetü'l-kürsî* adını alır. Bâzı sûfilere göre Kürsî, sekizinci göktür.
- K ü r s î v ü 'A r ş (F)** : Kürsî ve Arş
K.+ı gör- 115

L

l ā-b ü d (F) : lüzumlu, gerekli
l. ol- 20

l a v ā ş (F) : yağlı ekmek
l. etmek 40

l. + uñ nısfını yi- 41

L e v h̄ (A) : Levh; levha, üstü düz nesne, üzerinde yazı yazılan şey; Tanrı kudretiyle olacak şeylerin üzerine yazıldığı levha. *Kur'ân-ı Kerîm*'de, *Kur'ân*'ın Levh-i mahfûz'da «hıfzedilmiş levha'da» tesbit edilmiş olduğu bildirilir (bk. sûre : LXXXV «el-Bürûc», âyet : 22). Allah önce Kalem'i ondan sonra da Levh'i yaratıp olacak şeylerin hepsinin Levh'e yazılmasını buyurmuş, Kalem de «Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla» yazmıştır. Sûfîlerin bazısı, Levh'i Tanrı bilgisi, Kalem'i de Tanrı'nın iradesi kabul ederler.

L. + i gör- 115

l e z z e t (A) : lezzet, tat
l. + ile yi- 41

l u ũ f (A) : lütuf, iyilik, ihsan, bağış

l. + uñla 137

l. + uñla (kabûl-ı l.) 140

M

m a ğ f i r e t (A) : mağfiret, Allah'ın kulun günahını bağışlaması

m. (nişân-ı m. ol-) 83

m a ğ k ũ m (A) : mahkum
m. eyle- 139

m a ğ ũ r (A) : sınırlanmış
m. (üçe m. ol-) 5

m a ğ ā m (A) : makam, durulan yer; kulun kendi gayreti ile ulaştığı ve onunla vasıflandığı mânevi hal. Tasavvuf'ta kabul edilen kırk makamın onu şeriate, onu tarikate, onu marifete, onu da hakikate aittir.

m. 65

m. + ı ğarķ it- 48

m. + a 47, 117

m. + a ir- 124

m. + ın gör- 89

m. + ına göre 98

m a ğ ũ d (A) : maksad, gâye
m. + umuz vir- 132

m a ' ğ ũ l (A) : akla uygun
m. gör- 33

m a ' m ũ r e (A) : mâmure, bayındır yer
m. (dâr-ı m.) 18

m a n z ũ m (A) : manzum, nazım halinde
m. (min ğayri m.) 97

m a ũ d a k ā (A) : meyvesi acıya çalan bir bitki türü olup ilaç yapımında kullanılır.
m. 103

m ā-s i v ā (A) : Allah'tan gayri her şey, dünya ile ilgili şeyler
m. + dan iskāt it- 34

- me'ânî (A) : mânalar
m. söyle- 1
- meknûn (A) : dizilmiş
m. eyle- 97
- mehtûm (A) : ketmedilmiş,
 gizli, gizlenmiş
m. it- 139
- melek (A) : melek
m. 13
m.+ler 87
- melekût (A) : melekler âlemi
m. 'âleminüñ avâzıdır 80
- menzil (A) : menzil, mesafe
m.+e ir- 13, 117
m.+in (mağâm ve m. aña-)
 65
- merd (F) : insan
- merd-i Hâk (F) : Hak yolunda olan
m. 135
- merdûd (A) : reddedilmiş,
 kovulmuş
m. it- 140
- merhem (A) : merhem
m. (derdine m. ol-) 127
m. (yüregüñ yarasına m. ur-) 92
- mersûm (A) : an'ane, gelenek
m. ol- 62
- mes'ûd (A) : mes'ud, sevinçli,
 bahtiyar
m. eyle- 140
- meşâyiḥ (A meşâ'ih) : şeyhler
m. halvetinden beyân et- 1
- meşgûl (A) : meşgul
m. 33
m. (zıkre m. ol-) 45, 108
- miḳdâr (A) : miktar
- miḳdâr-ı kâmet (F) : boy
 miktarmca
m. (yüceligi m. ol-) 15
- minḡayri manzûm (A) :
 manzum olmadan
m. 97
- Mirriḥ (A) : Merih (Ares,
 Mars, Behrâm)
M. 113
- mişl (A) : benzer, eş
- mişl-i şeyhân (F) : şeyhler
 gibi
m. 55
- muḥabbet (A) : muhabbet,
 sevgi
m. dârına aşıl- 125
- muḥarrîk (A) : hareket
 eden
m. ol- 22
- muḥkem (A) : muhkem,
 sağlam
m. ört- 17
- mûm (F) : mum
m. 62
m.+ı (kâfir m.) 132
- muşâḥib (A) : sohbet eden,
 arkadaş
m. eyle- 123
m. ol- 22
- mücemmil (A) : güzelleştiren
m. ol- 11
- müherrâ (A) : kemiğinden
 ayrılacak kadar iyice peşmiş
 et

- m.* 37
 m ü k e m m i l (A) : mükemmel hale getiren, olgunlaştıran
m. ol- 11
 m ü r i d (A) : mürit; tarikat âdâbına göre bir şeyhe bağlı olan, onun iradesine bağlanan ve sülûk mertebesini tamamlamamış kimse
m. 13
 m ü r s e l (A) : gönderilmiş; Allah tarafından insanları hidayete ermelerine vesile için gönderilmiş, peygamber
m. + leri gör- 119
 m ü s t a ğ r a k (A) : gark olmuş, batmış
m. ol- 128
 m ü s t a ' i d (A) : istidatlı
m. ol- 13
 M ü ş t e r i (A) : Müşteri, (Zeüs, Jüpiter)
M. + nü'dür 113
- N
- n a m â z (F) : namaz; belirli vakitlerde veya belirli hallerde şeriata uygun şekilde yapılan ibadet
n. kıl- 23
n. + uñ farz olanların kıl- 108
 n a z a r (A) : bakma, bakış
n. it- 87
 n a z m (A) : nazım, vezinli ve kafiyeli söz
n. + a gel- 66
- n e : ne; krş. n i
n. 68, 86, 4
n. kim 53
n. + dür 96, 116, 120
n. + yile 2
n. + yiledür 96
n. + yise 44
n. + ler 114
 n e b i (A) : nübüvvet sahibi, peygamber
n. şer'ine mahkûm eyle- 139
 n e c e : nasıl; krş. n i c e
n. 87
 n e f e s (A) : nefes, soluk; an
n. (bir n.) 107
 n e f s (A) : nefis, öz varlık, zât. Tasavvuf ehline göre nefis, kulun kötü vasıfları, yerilen amelleri ve huylarıdır. Nefis, insanı Hak'tan uzaklaştıran, dünyaya yönelten mâneviyattır. Yedi türlü nefsin varlığını kabul ederler. Nefis mâhiyeti gereği kötülüğe meyledici olduğundan nefisle mücadele cihat sayılır.
 n e t e l i k s i z : bir şekilde bağlı olmayan
n. gör- 121
 n e z â f e t (A) : temizlik
n. it- 20
 n ı ş f (A) : yarım, yarı
n. + ını (lavâşuñ n. yi-) 41
 n i : ne; krş. n e
n. kim 32
 n i c e : nasıl, ne kadar; krş. n e c e
n. gerek durur 2

n. şeyâî'n 50
nifem (A) : nimetler
n. +dür 69
nişân (F) : nişan, işaret
n. 91
nişân-ı mağrifet
 (F) : mağfiret nişanı
n. ol- 83
niyyet (A) : niyet, kasd
n. 20
nohüd (F *nuhüd*) : nohut
n. 69
n. +ı koy- 36
nür (A) : nur, ışık
n. (pür-n.) 116
n. +ına (Hak'uñ n. garķ ol-)
 128

O

o : o; krş. o
o. dervişler 130
oğlan : oğlan
o. (on altı yaşar o. şüretine gir-) 61
oķı- : okumak
o. ! 97
ol : o; krş. o
o. 10, 26, 48, 54, 55, 57, 79, 94, 108, 117, 118, 119, 128
o. 'ālī devlet 2
o. āvāz 80, 82, 83
o. dem 21, 86
o. gün 77
o. halvetde 14
o. halvetüñ 3
o. maķāma 117
o. şeyh-i kāmīl 11

o. ta'āma 39
o. ün 78, 79, 84
o. vāķi'ada 77
o. vakt 59
o. yağdan 75
anuñ 7, 12, 19, 30, 56, 61, 74, 78, 124
anuñla 75
anuñla 71
anı 14, 40, 48, 57, 63, 71, 80, 100, 109
aña 7, 20, 22, 31, 36, 38, 39, 46, 49, 70, 77, 103, 109, 111, 112, 113, 114
anda 23, 109
andadur 138
andan 33, 40, 72, 78, 79, 84, 92, 93, 95, 122, 128
anca 65
o1- : olmak
o.-ur (derdine merhem o.)
 127
o.-ur (helāk o.) 107
o.-ur (hoş o.) 133
o.-ur (müstagraķ o.) 128
o.-ur (rahmāñi o.) 76
o.-ur (yig o.) 19
o.-ur (yigirmi dirhem o.) 35
o.-dı ('ādet o.) 15
o.-dı (biryān o.) 13
o.-dı (ķāyim o.) 67
o.-dı (lā-büdü o.) 20
o.-dı (mersüm o.) 62
o.-dı (nişân-ı mağfiret o.) 83
o.-dı (üçe maķşür o.) 5
o.-sun ('aşası gibi o.) 56
o.-a (dirhemde on köknār içi o.) 102

- o.-a (yüz dirhem o.)* 101
o.-a (açılmış o.) 118
o.-a (ardında o.) 28
o.-a ('azmet o.) 112
o.-a (başı aşağı o.) 56
o.-a (beñzer o.) 81
o.-a (biş dirhem o.) 105
o.-a (bir dirhem o.) 39
o.-a (ğarrā o.) 37
o.-a (gelmiş o.) 47
o.-a (görmüş o.) 119
o.-a (hayrān o.) 110
o.-a (helāk o.) 72
o.-a (heybet o.) 78
o.-a (iki dirhem o.) 69
o.-a (ini oturduğınca o.) 16
o.-a (kaplan o.) 52
o.-a (kendüyle bile o.) 28
o.-a (mükemmil o.) 11
o.-a (on dirhem o.) 68
o.-a (pür-nūr o.) 116
o.-a (rāğib o.) 10
o.-a (sevķ içinde o.) 95
o.-a (tolmuş o.) 47
o.-a ('urūc itmiş o.) 12
o.-a (vākī'a o.) 109
o.-a (yol bulmuş o.) 119
o.-a (yüceligi mīkdār-ı kāmēt o.) 15
o.-a (yüz dirhem o.) 36
o.-a (zīkre meşgūl o.) 45, 108
o.-alar (beñzer o.) 53
o.-sa (ādem o.) 18
o.-ınca (şubh o.) 62
o.-an (bu halvetde o. vākī'a)
 76
o.-anların (namāzuñ farż o. kıl-) 108
- o.-ursa* 107
o.-ursa (müsta'id o.) 13
o.-ursa (şādık o.) 44
o.-maz (fenādan ğayrı o.) 124
o.-maya (hālī o.) 107
o.-maya (halvet o.) 31
o.-maya (kem o.) 36, 68
o.-maya (katında o.) 29
o.-maya (muħarrrik o.) 22
o.-maya (muşāhib o.) 22
o.-maya (şaman çöpince o.)
 123
o.-maya (ser-hoş o.) 32
o.-maya (şukab o.) 16
o.-maķ (halā yanında o.) 25
o.-maķ (ķurbında o.) 19
- on : on
o. altı 61
o. dirhem 68
o. köknār içi 102
- oñ- : onmak, iyileşmek
o.-a 103
- oñ a t : doğru, uygun, iyi, mükemmel
o. 48
- oruç : oruç
o. açası vaktıdır 42
o. açası vaktın yi- 71
- otur- : oturmak
o.-duğı maķāma 47
o.-duğınca 16
- oyn a- : oynamak
o.-dılar (cān o.) 130
- Ö
- 'Ö m e r e s-S u h r e v e r d i
 (k.a) : Ömer es-Suhreverdî;

sünnî sûfiliğin önde gelen temsilcilerinden olup 1145'te İran'ın Suhreverd şehrinde doğup 1234'te Bağdad'da vefat etmiştir.

'Ö. 4

'ö r f i (A) : örfle ilgili

'ö. 8

ört- : örtmek

ö.-e (*muhkem ö.*) 17

P

pāk (F) : temiz

p. *it-* 100, 134

pāre (F) : parça

p. (*iki p. it-*) 40

penhān (F) : gizli

p. 91

pes (F) : öyle ise, imdi

p. 7, 14, 20, 33, 40, 47, 59, 62, 72, 84, 92, 95, 109, 122, 128

peyk (F) : haberci, uydu

peyk-i Hāzret (F) : hazretin peyki, etrafında ve ona bağlı olan

p. 135

pür (F) : çok

pür-nūr (F) : nur dolu, çok parlak, çok nurlu

p. *ol-* 116

R

Rab (A Rabb) : Rab, Tanrı

R. (*yā R.*) 131

ra'd (A) : gök gürlemesi

r. 77

rāğīb (A) : rağbet eden, isteyen

r. *ol-* 10

rahīmānī (A) : Allah'tan gelen ve hayırlı olan

r. *ol-* 76

rebāb (A) : rebap, bir tür kemençe

r. *āvāzına beñzer ol-* 81

rek'at (A) : namazda bir kıyam, bir rükû ve iki secdeden ibaret hareket

r. (*dü r.*) 24

reng (F) : renk

reng-i kalb (F) : kalb rengi

r. + *i pāk it-* 134

revātib (A) : vazifeler

r. + *den* 23

rezzāk (A) : rızık veren

Rezzāk-ı 'ālem (F) : dünyada bulunan her canlının rızıkını veren, Allah

R. *hazretinde* 123

riyā (A) : riya, iki yüzlülük, özü ve sözü bir olmama

r. *hamrıyla ser-hoş ol-* 31

r. + *yr terk it-* 127

rūh (A) : ruh, can

r. + *i (anuñ r.)* 12

Ş, Ş, S

sa'âdet (A) : saâdet, mutluluk

s. 113

şādık (A) : sadık, sözüne bağlı, dürüst

- ş. (*iştihâsı ş. ol-*) 44
 ş a f â (A) : safâ, esenlik
 ş. *al-* 122
 ş. *bul-* 91
 ş a ğ : sağ, sağ taraf
 ş. 128
 ş a k ı n- : sakınmak
 ş. *-a (hevâdan ş.)* 26
 ş a m a n : saman
 ş. *çöpince* 123
 ş a n- : sanmak, zannetmek
 ş. *-ur* 48
 ş. *-a* 78
 ş. *-ma!* 76
 s a ñ a : sana; bk. s e n
 ş a v u r- : savurmak
 ş. *-alar (kepegini ş.)* 99
 ş a y d (A) : av
 ş. *+ını avla-* 83
 s a y a ğ : sâde yağ, tereyağı
 s. 19
 s e b â t (A) : sebat
 s. *+ı* 96
 s e c d e (A) : secde, Allah'a
 tâzim için huzurunda yere
 kapanma
 s. *yiri* 15
 s e k r (A) : sarhoşluk
 s e k r-i 'i ş k (F) : aşk
 sarhoşluğu
 s. *+uñdan* 138
 s e l â m e t (A) : selâmet,
 eminlik, her türlü endişe-
 den uzak olma
 s. (*başı s. ol-*) 75
 s e m â' (A) : cezbeyle dönme
 s. *it-* 93
 s e m i z : semiz
 s. *etdür* 35
 s e n : sen
 s. 5, 136
 s a ñ a 3, 6, 109
 s e r (F) : baş
 s e r â (A) : toprak; arz
 ş. (*taht-ı ş.*) 115
 s e r- h o ş (F) : sarhoş
 s. *ol-* 32
 s e v b (A) : elbise
 s. *+in nezâfet it-* 20
 s e y r â n (A) : gezinme,
 bakıp seyretme
 s. (*yidi kat gökleri s.*
eyle-) 110
 ş i f â t (A) : özellikler
 ş. *+ı (halvetüñ s.)* 96
 's i r r (A) : sır
 s. *+ı (hakikat s.)* 138
 ş o h b e t (A) : sohbet
 ş. 133
 ş o l : sol, sol taraf
 ş. 128
 ş o ñ r a : sonra
 ş. (*andan ş.*) 33, 72, 92, 93,
 95, 128
 ş o r- : sormak
 ş. *!* 5, 116
 s ö y l e- : söylemek
 s. *! (me'ânî s.)* 1
 s. *-ye (az s.)* 127
 s ö z : söz
 s. 12, 17
 ş u : su
 ş. 47, 48
 ş. *+yiçün* 29
 ş. *+yı* 36
 ş. *+yı koy-* 70

- ş. + *yını* 29
 ş u b h (A) : sabah
 ş. *ol-* 62
 ş. + *a dek* 63
 s u ç : suç
 s. + *m bil-* 141
 s u k a b (A) : delikler
 s. *ol-* 16
 ş ü r e t (A) : sûret, biçim
 ş. + *ine (on altı yaşar oğlan*
 ş. *gir-*) 61
 s ü f l i (A) : âdi, bayağı
 s. 7
 s ü n b ü l (F) : sünbül
 s. 103
- Ş
- ş a r t (A) : şart
 ş. 14
 ş a r t-ı h a l v e t (F) : halvetin şartı
 ş. 30
 ş e h v e t (A) : şehvet
 ş. *iste-* 126
 ş e k e r (F) : şeker : krş.
 ş e k k e r
 ş. 37
 ş e k k e r (F) : şeker; krş. ş e-
 k e r
 ş. 38
 ş e m s (A) : güneş
 ş. 16
 ş e r ' (A) : şeriat; «doğru yol,
 düz cadde, ana cadde» mâna-
 larına gelen kelime terim ola-
 rak Allah'ın emir ve yasak-
 ları ile imana ait esasları ve
 muamelâta ait hükümlerin
 tamamını ifade eder.
 ş. + *ine (Nebî ş. maḥkûm ey-
 le-)* 139
 ş e r h (A) : açıklama
 ş. + *ini (halvetüñ ş.)* 65
 ş e v k (A) : şiddetli arzu
 ş. *içinde ol-* 95
 ş e y â t i n (A) : şeytanlar
 ş. 50, 60
 ş e y h (A) : yaşlı kimse, ilim
 ve fazilette üstün kimse,
 mürşit
 ş. *dilinden di-* 5
 ş. + *i bul-* 10
 ş e y h-i k â m i l (F) : kemal
 mertebesine erişmiş şeyh
 ş. 4, 11
 ş e y h â n (F) : şeyhler
 ş. (*miş-i ş.*) 55
 ş e y t â n (A) : şeytan
 ş. 55
 ş i m d i : şimdi, hemen
 ş. 83
 ş ö h r e t (A) : şöhret, ün
 ş. (*terk-i ş. it-*) 126
 ş ö y l e : şöyle, şu şekilde
 ş. 37
 ş u ğ l (A) : iş, meşgul oluna-
 cak şey, meşgul olma
 ş. *it-* 46
 ş ü k r (A) : şükür, şükretme
 ş ü k r-i â b - d e s t (F) : abdest
 için kılman şükür
 ş. *kıl-* 24

T

- tā (F) : kadar, dek
t. kim 103
t. şubha dek 63
ta'ām (A) : yiyecek
t.+ı yi- 43
t.+a kat- 39
taḥāret (A) : temizlik, temizlenme
t. git- 24
taḥmīr (A) : yoğurma
t. it- 104
taḥt (A) : alt
taḥt-ı serā (F) : toprağın altı
t.+ya dek 115
tākāt (A) : güç, kuvvet
t.+ım yitdükçe 3
taḫrīr (A) : anlatma
t. it- 3
taraḥḫum (A) : merhamet etme, acıma
t. eyle- 141
tarīk (A) : yol
t.+ı birle 11
temāmet (A) : tamamen
t. 75
terk (A) : terk
t. eyle- 27, 64
t. it- 127
terk-i şöhret (F) : şöhreti terk etme
t. it- 126
teşvīş (A) : karıştırma, karışıklık; endişeye düşme
t. çek- 120
teveccüh (A) : yönelme

- t. eyle-* 21
t. it- 25
tīg (F) : ok
t.-yla (zikir t.) 34
tiz (F tīz) : tez, çabuk
t. 72, 83, 111
toğrı : doğru
t. (erenler yolına t. git-) 134
tol : dolmak
t.-maş ol- 47
tur : durmak; krş. dur-
t.-a (ayağ üzre t.) 63
tüti (F) : papağan
t. (iy t.) 1

U

- u (F) : ve; krş. ü, v ü
u (kurd u arslan) 52
u (sağ u şol) 128
uçmak : cennet
u. içinde 89
uçur : uçurmak
u.-maya (gönül kuşın yuvadan u.) 26
ulu : ulu, yüce
u.+lar 8
'ulvī (A) : ulvī, yüce
'u. 8
'un : un
u. eyle- 100
u.+a mūherrā bişür- 37
ur : vurmak
u.-a (merhem u.) 92
'urūc (A) : yukarı çıkma, yükselme
'u. itmiş ol- 12

‘Uṭārid (A) : Utarid (Mer-
kür)

‘U. 111

uy u- : uyumak

u.-rîsa 72

u.-maya 72

‘uzlet (A) : uzlet, bir yere
çekilip kendi başına yaşama,
yalnızlık

‘u. *it-* 30

uz un : uzun, uzunluk

u.+ı secde yiri ol- 15

Ü

ü (F) : ve; krş. u, v ü

ü (göklere ü melekler) 97

ü (yir ü gök) 78

ü ç : üç

ü. buçuk 69

ü. dirhem 37

ü. diürlü 6

ü.+e maşür ol- 5

ü.+i 6

ü.+inüñ 6

ü ç ü n c i : üçüncü

ü. 96, 116

ü.+ye 8

ü.+de 55, 85

ü m i z (F) : ümid, umut

ü.+im 140

ün : ün, ses

ü. 84

ü. işit- 77, 81

ü. it- 77

ü.+den 78

üz re : üzerinde

ü. (ayağ ü. rır-) 63

V

v a ḥ ſ e t (A) : korku

v. çek- 19

v ā ḳ i‘ (A) : vuku’ bulan, olan,
meydana gelen

v. ol- 60, 116

v ā ḳ i‘a (A) : vak’a, olay

v. 9, 76, 109

v. (bişinci v.) 88

v. (evvel v.) 47

v. (her v.) 116

v. (ikinci v.) 50, 81

v.+da 77, 114

v.+lar yüz göster- 46

v a ḳ t (A) : vakit

v. (ol v.) 59

v.+ın (oruç açası v. yi-) 71

v.+ı (aḥşam v.) 62

v.+ıdır (oruç açası v.) 42

v.+ını (ğidâsı v. işit-) 42

v a‘ l l ā h u a‘ l e m (A) : Allah
en iyi bilendir

v. 12, 17

v a r : var

v. 6, 9, 114

v e (A) : ve

v. 126

v e g e r (F) : ve eğer

v. 38, 128

v e l i‘ (A) : fakat

v. 32, 51

v i r- : vermek

v. ! 132, 138

v ü (F) : ve; krş. u, ü

v. 60, 115

Y

- ya (F *yā*) : ya
y. 28
 yā (A) : ey
y. Rab 131
 y a b a n : el, başkası
y.+a bak- 27
 ya ğ : yağ
y.+dan dürt- 75
y.+ı (bâdem y.) 73
 yan : yan
y.+ında (halâ y.) 25
 yan- : yanmak
y.-a (müm y.) 62
 yâr (F) : yâr, dost
y. (iy y.) 114
 yara : yara
y.+sına (yüregün y. merhem ur-) 92
 yarı = yarı; krş. y a r u
y.+sını yi- 71
 yarıl- : yarılmak
y.-di 78
y.-miş nohud 69
 y a r u : yarı; krş. y a r ı
y.+sın yi- 41
 yas- : çözmek
y. ! (hışmuñ yayını y.) 141
 yaşa- : yaşamak
y.-r (on altı y. oğlan şüretine gir-) 61
 yay : yay
y.+ını (hışmuñ y. yas-) 141
 yıldız : yıldız
y.+ları gör- 110
 yi- yemek
y.-diler (kaydın y.) 7
y.-eyin (kaydın y.) 98
y.-sün 41
y.-ye 43, 44, 71
y.-meden içmeden kesil- 125
 yidi : yedi
y. dirhem 36
y. kat gökleri seyrân eyle-
 110
 yig : iyi, güzel
y. ol- 19
 yigirek : daha iyi, daha güzel
y.+dür 18, 25
 yigirmi : yirmi
y. dirhem 35
 yigit : yiğit
y. (iy y.) 42
 yine : yine, tekrar
y. 1, 54
 yir : yer, yeryüzü
y.+i (secde y.) 15
y.+in (yirlü y. karşısına gel-) 50
y.+lülü yirin 50
 yir ü gök (F) : yer ve gök
y. yarıl- 78
 yit- : yetmek, kâfi gelmek
y.-dükçe (tâkatım y.) 3
 yo ğ s u l : yoksul
y.+larından (kapuñ y.) 129
 yo ğ : yok
y. 12, 17, 35
 yol : yol
y. 45
y. bul- 117
y. bulmuş ol- 119
y.+da (bu y.) 6
y.+ına (erenler y. git-) 134

- y o l d a ş : yoldaş
 y. (i y.) 66
 y u m- : yummak
 y.-a (gözin y.) 27, 58
 y u m ş a k : yumuşak
 y. döğ- 104
 y u v a : yuva
 y.+dan (gönül kuşın y. uçur-) 26
 y ü c e l i k : yücelik, yükseklik
 y.+i (yüceligi) 15
 y ü r e k : yürek
 y.+ün (yüregün yarasına merhem ur-) 92
 y ü r i- : yürümek
 y.-r (arı y.) 126
 y.-ye (zevk içinde y.) 95
 y ü z : yüz, çehre
 y. göster- 46
 y.+in (Hudâ'nun y. gör-) 121
 y.+ini gör- 121
 y ü z : yüz (100)
 y. dirhem 36, 99, 101
- Z
- z a ' f r â n (A za'ferân) : safran
 z. 102
 z a ' î f (A) : zayıf, güçsüz
 z.+em 136
- z e k v e t (A) : zekâ
 z. (hıfz-ı z. bağışla-) 111
 z e v k (A) : zevk, haz
 z. içinde yürü- 95
 z e y l (A) : zeyl, ilâve
 z.+ine (zikir z. elin bend it-)
 64
 z i k i r (A zikir) : zikir, anma;
 krş. z i k i r
 z. tığıyla 34
 z. zeyline 64
 z.+den gayrısını 64
 z.+in it- 79
 z i k r (A) : zikir; krş. z i k i r
 z.+e meşgûl ol. 45, 108
 z.+i arkun it- 63
 z.+i eksik itme- 67
 z.+i katı eyle- 49
 z.+i katı it- 57, 59
 z.+i katı katı eyle- 54
 z.+i 96
 z.+ini artur- 84
 z.+ini di- 97, 66
 z i y â d e (A) : ziyade, fazla
 z. 23
 Z ü h a l (A) : Zühal (Saturn)
 Z. 114
 Z ü h r e (A) : Zühre (Venüs)
 Z. 112

İ Ş L E T M E E K L E R İ

+ a/ + e	: yönelme hali eki
-a/ -e	: istek kipi eki
+ am/ + em	: teklik 1. şahıs bildirme eki
-an/ -en	: zarf-fiil eki
-anda/ -ende	: zarf-fiil eki
-ar/ -er	: geniş zaman kipi eki
-ası/ -esi	: gelecek zaman isim-fiili eki
-aym/ -eyin	: teklik 1. şahıs emir kipi eki
+ ca/ + ce	: eşitlik hali eki
+ da/ + de	: bulunma hali eki
+ dan/ + den	: çıkma hali eki
-dı/ -di	: görülen geçmiş zaman kipi eki
-duğ/ -dük	: isim-fiil eki
-duğça/ -dükçe	: zarf-fiil eki
+ dur/ + dür	: teklik 3. şahıs bildirme eki
-ğıl/ -gil	: teklik 2. şahıs emir kipi eki
+ ı/ + i	: teklik 3. şahıs iyelik eki
+ ı/ + i	: yükleme hali eki
-ıcağ/ -icek	: isim-fiil eki
-mca/ -ince	: zarf-fiil eki
-mcağ/ -incek	: zarf-fiil eki
+ la/ + le	: vasıta hali eki
+ lar/ + ler	: çokluk eki

+m	:	teklik 1. şahıs iyelik eki
-ma-/-me-	:	olumsuzluk eki
-mağ/-mek	:	mastar eki
-maz/-mez	:	olumsuz geniş zaman kipi eki
-miş/-miş	:	isim-fiil eki
-miş/-miş	:	duyulan geçmiş zaman kipi eki
+muz/+müz	:	çokluk 1. şahıs iyelik eki
+n	:	yükleme hali eki
+n	:	vasıta hali eki
+ñ	:	teklik 2. şahıs iyelik eki
-ñ	:	çokluk 2. şahıs emir kipi eki
+nı/+ni	:	yükleme hali eki
+nuñ/+nüñ	:	ilgi hali eki
-r	:	geniş zaman kipi eki
-r	:	isim-fiili eki
-sa/-se	:	şart kipi eki
+sen	:	teklik 2. şahıs bildirme eki
+sı/+si	:	teklik 3. şahıs iyelik eki
-sun/-sün	:	teklik 3. şahıs emir kipi eki
-uban/-üben	:	zarf-fiil eki
-ubanı/-übeni	:	isim-fiil eki
-up/-üp	:	zarf-fiil eki
-ur/-ür	:	geniş zaman kipi eki

فصاحی بیان خلوت المشایخ رحمة الله
لما را الیهاس خراسانی

کل ای طوطی بنه سویکم میا	فصاحی خلوتی تندنات بیانی
چکه کردی در وقت خلوت	نمیله بی نور اول عالمی دولت
سکا اول خلوتک حالینی بر بر	اداین طاقتم بتدکجه تقریب
نیز خلوت حفته شیخ کامل	غیر الشهور و رسی عالم و عامل
دوی کم خلوت اولدین و چکنوی	دیابن شیخ دلفن سن کاصو
اوچینکد و اخی و اراوج در لوزبک	اوچ دغی بو یولدا ساکه هادی
سیر اول خلوت سفلی ددی لر	اکاکوز انوکا قیدتیدی لر
اکنجی خلوتی عرفی ددی لر	اوچنجهیه د اخی علوی ددی لر
بلد زک هر بریده واقعه وان	کوی نور در لوز در لواتمه انکار
کشکم خلوتی نه راغب اول اول	ارایوب بر ایشی بولم اول
اول اول شیخ کامل هم مکمل	طریق خلوتی بیلم محبت
عروج ائمش اوله روحی انوکهم	بودر سونرد اخی یوق والله اعلم
مرید کم مستعد اولر سه بی پیچ	ار بر من له ار من ملکه هبیچ
سیر اول خلوتی شرط بودر اول	کچیرک بر قرا کو خانه بوی لقل
یجا لیکر اوله مقدار قامت	اونوی سجده یگور اولر عادت
ای اووی دغنیجه اوله انحقف	تغیر اولما به خمس کور و بقایق
قیوسن کو چک ابدیه اوزمه محکم	بودر سونرد اخی یوق والله اعلم
قتل داره معلوم کردی	اچنجه ادم اولسه بیگر کردی
انوکا قریبده اولق دار خلوت	بیت اولر چکیه اکنده وحشت
دخی غسال یلیوس نوبن تقانات	ایده یس لبد اولون که نیت

توجه الیہ اللہ اول دم دو کو مدن برین انہ گمراہ
 فخرک اولما یہ خلق بسیار صاحب اولما یہ هیچ اکہ اعتبار
 مزایندن رواندن زبا وہ نماز قلمایہ بودر اندہ عا دہ
 دست رکعت شکر ابدست قیامتی طهارت تکدیب ابدست الخف
 توجه قبلہ نمک کدر خدا یا ندہ لولق بیکر کدر
 ضرورت صغیر اول ہوا دن او صبر ہایہ کو کل فوشن یوا دن
 بیانہ بقیہ کوزن یومہ برک خدا دن غیر یسینی البیہ ترک
 غلامی اولہ بیام کند و بیلہ یہ خلوت قایوسی اردن اولہ
 صوبینی حاضر ایدہ خلوت مندہ صوبی چون کسیہ اولما یہ فتند
 دخی بود اشکل شرط خلوت اولہ شرف رند و کن خلوت
 اکو اولما یہ کسیہ بیام خلوت کلابی بیام الا قرابت
 ولی قصدی فی کمال ہما زیا خیر ایلہ نفس اولما یہ سر خوش
 پس اندر زانہ در برہ مشغول اولولر بویلہ کور مش بویلہ مقول
 ذلک نفیام انبات ایلہ ما سوادن بیدب اسکات
 لا ا لہ الا اللہ

قراسی بوق سخن اندر غلامی بکر کور ہم او نرا جنداسی
 نخودی قویہ اکہ بیلہ در ہم صوبی یوز در ہم او نہ او منیا کم
 بشووخ شو بیلہ کم او نہ سخن قویہ اوج در ہم شکر کم اولہ سخن
 و کر سکر بولنم ز سہ قیال بدل بال قویہ جن اکا فنال
 دخی بر در ہم اولہ اکہ قیاب و نانو اولن خفہ کم بودر باب
 پس اندر بولن اشکل کدر اکہ باک او نمانت سر کدر

یومین جفلم بیسون لرنیام	لواشاد نغفنز بیسون انیام
اورج اچاس و قنیدرای بکت	غداسی و قغش بی اکل اهرت
ددو کم ایله کون فاکلم عابین	اگر کچه ده بی بیبه طعاسی
نه بیسم بیله هر کوم غداسی	اگر صادق اولر سه اشتهاسی
بودر خلوت اجانه اکل خرابول	قاماد ایم اوله زکره مشغول
اکا چوقه واقعه کسنه بیون	اگر مشغول ایله بیو بله کچه کوندر
اوتوردوغون مقامه طلیمش اوله	پس اول واقعه صو کلمش اوله
خیالدر ای اوکت ایلسون فرقا	صانورا اولکم مقامی صو ایله عرفا
خیالدر که کوره ایله فکر کرب	اوی لکیدن قتل ایلا یه ذکر کرب
کلور فرشی سیننه ییر بیو بیست	اکنجی یه قعه نیچم ضیا طوبست
وولی جنبند لر کبی ادر لو	کلوبن فرشی سیننه کور نه لور
که عقرب کبی فرقه که از سلات	که آن درها کبی که او نه قیلا
بولار یه کورین بیچ قمر قهیا لیر	تکم بکمز بولار لوه هب اولار
خیالدر اول دخی کور انه فکر کیا	بینه ایلا یه قات قات ذکر کما
الند بر عصا اول مثل بیجان	او ججهید کله سند و شیطان
عصا بی کبی اولسون اندک اش	عصا سی نو که اشاعه و به باش
خیالدر اول دخی کلد بیسم آیدله	کبر جک تی ذکر کرب قات بده
کلجهان بومه کورن ایله غیرت	کله ده دخیل بر کور کور عورت
خیالدر اول دخی چون کلد کسنون	بس اولر وقت دخی ذکر کرب قات شی
ضیا فین قلدی کلام فرسته	بسکی فایزه اوزن دکله شسته
کورداشی کلم انک قنینه	اود النی با ندره غلامور نینه

من انظمت وقت كمال اولهم هم النداء بانه صبح وبخبر بر موه
 انزلنا بطورنا ما نبتغ الا يكون انى كوه، بچك ابداء ذكرى رتوب
 ذكر من غير بين اليه ترك ذكر ذيلينه بندا ابداء ان يرك

فصل

ابنى خلوتك شرح بين دكله مقام منزلن ابكى انجته اكله
 بوخلوت ذكرى داخى اى بولد دياين نظمه كلنر ابله فاش

سبحان الذى لا ينالم ولا يموت

بو ذكرى اكسك اقم ابله د اير بوخلوت بو نكباله اولو قرايم
 بوخلوتته غدانه اكله بو دم حايقر اون در همزه له اوليه كم
 ير طش بو خدا وچ بچي در مدار باله اكله در همزه او نه خوش نهد
 قويم بر در همزه كم صوي كاردن بشور بر چنق در كاوه لم كلدز
 كرا شانته انوكه يار سميني او رح اهنسى وقتن بينه انى
 پولى مانا بامكه او بيمه هر كز هلاك او لم اكر اير سيم شرف
 يغير با هم بر ن كافور موهى قمر شوره بر يي بر يله بو يي
 د با سيمه ذوق كيمه فلا غك دخی بوري و لو كيمه انواك
 بولنه در نه اول يغردن نمفت كاوه لم انوكه با نسي مصلحت
 بوخلوتنه اولان واقعه اما او اورر حرات هب عهري صدم
 پس وز افقند استيداء براون اكا كز كه عداوت الا اول كز
 انوك كرويه همت اول اولو صنا كمه پيرو گولو بار ادى ادر
 اول لادن نوبه فسونه ذكر بن استور انوك كيدن داخى قلت استور
 اول اولو كم اشتراب ميلوك ان ايدرا ما كور نذر ميلوك

اکثری واقعه ای شده بر او نبی
 سبب او از پنه بکنز اوله چون
 هوین ایسه اول اولر کم نشک
 هیچ قمرودن قمر تلای کندسی
 بنشان و غنچه اولدی اولر
 دهن هیدنی شوری قلدی بار
 پس از دن فکر نی ارتور هر کون
 فلاغینه ارشدی چونکم اول اول
 او چغیده کرینه اولیا لر
 چهارم کرینه انبیا لر
 بولار سگور جگد دلیله همت
 نه دیلر هم بولر اولدم اجابت
 کوره کولار هم کوره ملکلر
 نظرایب خجادوش فلکلر
 بشعری واقعه جم جمایی
 کور ایلیا لر فتح بائی
 مکلن کوره هم اجاق اچنده
 کوره کم کندوده اجباق اچنده
 دخی حقاك عطا سیند ایشه
 بلشما و قلمی ایلد بولیشمه
 بنفان حقاك عطا سیند اچان
 صفا بولم اصد کندن نهان
 پس اندن صکره حق کوره هم
 یل سیننر کورک اوره هم
 سماع اتمابه اندن صکره هر کون
 اشمکدن د مکلن کاسلم یز
 قشما به دخی اول خاق اچینه
 براغه کندوی بر دلق اچینه
 پس اندن صکره اولاشوق اچنده
 یبریه کیچم کوندن ذوق اچنده

دیر

فصل

او چغنی خلوتک داخلی صفاتی ندر ذکر ب نه بیلد در ثباتی
 د یابن ذکر ف من غیر منقولم او فی خلوتده اما ایلد مکنون
 یا هو یا هی هو یا آ آ آ آ
 خدا سیز یونک داخ دیابن نه تمامینه کوره قهیدن بیابن
 بولوب بوز در هم ریا فاقه اولر دکالر کاکینی صاور اولر
 اون ایلیوبین اجه الکلدن الانوب یا ک ایدانی بکلدن

نغی

<p>فوقه بیله فندقا الت درهم جوون عطفان آکسی ایکم درهم بره درهم کمد تا کم او کا کلابله فونن ایده تخمیر اوله هر بر بلوک بش درهم جمیع خلوت اهلینه بود کار هلاک اولور اولور هم بل بوی نمازک فرهن اولنلا رن قلا اولن پس انده واقعه کم اوله آ کا یدى قات کو کله یا یلا یه برن قمر باغشلیه تن اکا عزت فرج باغشلیه هم کان هر همه ایلا په مریخ آکه هیبت بغشلا یه زحل حکم اکا ای بار کور لوی کور کوی وعرشو او جیوقوع اولن بیلدر صور اک درد نجد بر منزه اول بنجیده کور اول حاضر حجای دخی مر سنتریک کور منزه وه در التخی من قتم ای دروش نالکسن کور بون حد تک بگویند که</p>	<p>دقیقون درهم اوله بوله بادم اوله هر ده اون کونک نار اهرم کرکه هر صدک هم سئل انکا ده که عشق بلا ری ایلیمه بر دخر لرف بولک ایده جلسیم کجاده هر بر بنی ایده افطار ذکر دن بر نفس اولایه خالی نمازک فرهن اولنلا رن قلا اولن پس انده واقعه کم اوله آ کا یدى قات کو کله یا یلا یه برن قمر باغشلیه تن اکا عزت فرج باغشلیه هم کان هر همه ایلا په مریخ آکه هیبت بغشلا یه زحل حکم اکا ای بار کور لوی کور کوی وعرشو او جیوقوع اولن بیلدر صور اک درد نجد بر منزه اول بنجیده کور اول حاضر حجای دخی مر سنتریک کور منزه وه در التخی من قتم ای دروش نالکسن کور بون حد تک بگویند که</p>
---	--

پس اندد د نیه و دنیا چنده
 جمیع زینق عالم حضرت بند
 چنگیم بو مقامه ار سه کیشی
 عبادن اچمدن کلی کسمیلور
 اسایش استیز هم دانی شهوت
 دیار ترک ایدب از سولیه هم
 پس ندن مسکرم مستغرق اولور
 آلهی بو عظامی قولس کدن
 اور ویشله عالی اوینا دلجان
 آلهی کوکلموزی ایلیم در ویش
 بنی در ویشله ایلیم مصاحب
 بلار وکیلیم صحبت خوش اولر خوش
 بلار در ریکی قلبی پاک ایدنیر
 بلار در مرد حق اولاد در رتیا
 آلهی بن فقیهم سن غنی سن
 بفشله لطفکلیله جوق کنایه
 دخی ویر سکر عشق کدن آلهی
 جمال بی نشانی اتمه مکتوم
 امانیم بو قبو کدن اتمه مردود

صفایا به فونند کچنده
 همان چوپنجه او طایه قتلده
 فنادن غیر اولمز انکیش
 حکمت دارنه کند و اصیلور
 اری بومرد و ایدر ترک شهرت
 از ایشترک اولر مردیم مرهم
 هم حرفک نورینه کرم صانع و کرم مول
 ذریغ اتمه قبو ک بو ضلله ندن
 چکر لاری بودر تدن اولد بیزان
 بزه عشق ک یارب ایلکل ایش
 بزه مقصود من ویر اتمه خایب
 کوکلر بونلر وکیلیم بولر خوش
 ارنلر بولدم طرفتیا کدنیر
 بلار در سیک حضرت یکم ویش
 آلهی بن فقیهم سن فوکدن
 اسر نه اند و یچون جوق کنایه
 حقیقت سر اند در کماهی
 بنی شرعینه بیزی ایلیم محکوم
 قبو لطفکلیله ایلیم مسعود

بلوب سوجین قبو که کلدی البیس
 نغم ایلیم حینک یارین بیلس